

novičke

junij 2001

Prof. dr. Silviju Pongracu

3-4

IN MEMORIAM

Udejanjanje vseživljenjskega učenja za vse * Analiza anket * Vseživljenjsko učenje – stanje in perspektive * Evalvacija srednješolskega formalnega izobraževanja brezposelnih * Težave udeležencev programa med izobraževanjem * Prenovljen Svetovalni kotiček * Poročilo s posveta in letne skupščine ADS

5-23

DOMAČE NOVIČKE

Obisk Tedna učenja odraslih v Veliki Britaniji * Nacionalni odbor TVU se je v letošnjem letu prvič sestal * Nekaj koristnih informacij in napotkov * Znani so dobitniki priznanj ACS za leto 2001

24-30

TEDEN
VSEŽIVLJENJSKEGA
UČENJA 2001

Prvi rezultati izvajanja izobraževalnega programa * Seminar slovenskega jezika, literature in kulture * Spodbujanje odraslih k učenju jezikov * Jezikovni študijski krožki

31-38

EVROPSKO LETO
JEZIKOV

Strokovna ekskurzija v Francijo

39-40

KOTIČEK JE VAŠ

Natečaj za mednarodno nagrado za raziskovalno delo na področju pismenosti * Turizmu pomaga lastna glava

41-42

OBVESTILA

7. mednarodna konferenca o tehnološki podpori učenju in usposabljanju

43

POSVETI, KONFERENCE

44

NOVOSTI IZ KNJIŽNICE

1 let z vami

Andragoški center Republike Slovenije
Slovenian Institute for Adult Education

PROGRAMSKA ZASNOVA NOVIČK

Novičke so skupni informativni bilten za izobraževanje odraslih v Sloveniji. Z Novičkami želimo izboljšati obveščenost vseh, ki delamo na tem področju ali pa smo kakor koli povezani z izobraževanjem in učenjem odraslih v Sloveniji.

Prejemniki Novičk so posamezniki in organizacije; tisti, ki se ukvarjajo z izobraževanjem in učenjem odraslih poklicno, in tudi tisti, ki delajo to prostovoljno (v društvih, strokovnih, verskih, političnih in drugih prostovoljskih organizacijah).

V Novičkah objavljamo tele vrste informacij o izobraževanju in učenju odraslih doma in v svetu:

- opis in prikaz dogodkov in dejavnosti v izobraževanju odraslih;
- razvojne, raziskovalne in druge programe in projekte;
- sporočila o organizacijah, njihovih potrebah, načrtih in dejavnostih;
- podatke o izobraževalnih programih in razvoju programov;
- sporočila o politiki in strategiji izobraževanja odraslih;
- novice v upravljanju in zakonodaji;
- statistične podatke;
- mnenja, stališča in predloge;
- podatke in informacije o možnostih in virih za učenje;
- podatke o napovedanih prireditvah, posvetih, publikacijah in drugih strokovnih dogodkih;
- prikaze novih knjig, člankov ter didaktičnega in drugega gradiva ter novice s knjižnega trga;
- novice iz naših knjižnic, predvsem iz knjižnice ACS.

V Novičkah objavljamo kratke, jedrnat, objektivne in nepristranske informacije.

Novičke izhajajo praviloma vsak mesec, gradivo za posamezno številko zbiramo do 10. v mesecu. Za stike s tujino izdamo Novičke trikrat na leto v angleškem jeziku.

Prejemnikom Novičke pošiljamo brezplačno. Tako bo tudi v prihodnje, če bomo lahko stroške za njihovo izdajanje poravnali iz javnih sredstev za izobraževanje odraslih.

Novičke ureja in izdaja Informacijsko središče ACS.

Odgovorni osebi: mag. Zvonka Pangerc Pahernik, vodja Informacijskega središča, in Nevenka Kocijančič, urednica.

Oblikovanje: Lina design

Prelom: Solos d.o.o.

Tisk: Tiskarna Štok

Naslov uredništva je: Andragoški center Slovenije, Šmartinska 134a, 1000 Ljubljana, telefon: 01 5842 560, faks: 01 5245 881, internet: www.acs.si, el. naslov: nevenka.kocijancic@acs.si

Novičke lahko preberete tudi na internetu: www.acs.si/novicke

ISSN 1408-6484. Naklada 2.800 izvodov

IN MEMORIAM

Prof. dr. Silviju Pongracu

Na Reki je 24. aprila umrl prof. dr. Silvije Pongrac, tudi v slovenski strokovni javnosti dobro poznan in spoštovan profesor pedagogike in andragogike reške Filozofske fakultete. Rodil se je pred enainsedemdesetimi leti v Zagrebu, kjer je z doktoratom znanosti iz pedagogike tudi začel svojo znanstveno in učiteljsko kariero. V začetku šestdesetih let se je preselil na Reko, postal predavatelj na višji pedagoški šoli in kasneje tudi profesor na Filozofski fakulteti, kjer je ustanovil katedro za andragogiko in bil tudi njen prvi predstojnik. Za njegove znanstvene dosežke, predstavljene v desetih knjigah in številnih člankih v tujih ter "jugoslovanskih" revijah, pedagoške in organizacijske zasluge mu je reška univerza podelila naziv profesor emeritus.

Profesorja Pongraca je spoznalo in spoštovalo mnogo slovenskih študentov, ki so v sedemdesetih in osemdesetih letih študirali na Reki, prihajal pa je tudi v Slovenijo. Sodeloval je z različnimi izobraževalnimi in strokovnimi ustanovami, najbolj pogosto in plodno z Oddelkom za pedagogiko na Filozofski fakulteti v Ljubljani in Centrom za dopisno izobraževanje Univerzum. Za slovenske pedagoge in andragoge je neprecenljiv zlasti njegov strokovni prispevek k razvoju teorije in metodike dopisnega izobraževanja odraslih ter andragoške didaktike.

Na Andragoškem centru Slovenije se bomo dr. Pongraca spominjali kot strokovnjaka, ki je od vsega začetka z velikim zanimanjem in pozornostjo spremljal strokovno rast našega centra in kot sodelavca pri prvem raziskovalnem projektu naše hiše - Izobraževanje odraslih kot dejavnik razvoja Slovenije.

Meni pa se je v spomin vtisnil odgovor, ki ga je poslal profesor Pongrac avtorjem raziskave Znani andragogi o andragogiki. O ciljih, za katere si je pri izobraževanju odraslih kot strokovnjak prizadeval, in o svojem delu, je zapisal takole:

“Za najpomembnejši cilj, idejo v nadaljnjem razvoju andragogike štejem permanentno izobraževanje po osebni in skupinski meri glede na spremenljive potrebe ljudi. Vaše vprašanje, kaj sem strokovno naredil za uresničitev te zamisli, je pravilno in hkrati izzivalno.

Ali lahko odgovorim tako, da odgovor ne bo narcisoiden ali celo lažno skromen? Povedano na kratko: v dolgoletnem delu v praksi izobraževanja odraslih sem si prizadeval ugotoviti, kakšno je stanje in kaj je glede na to mogoče narediti. In naprej: z raziskavami, izobraževanjem andragogov in pedagogov ter objavljanjem del sem si prizadeval preučiti in najti take rešitve, ki ustrezajo izobraževanju široke populacije odraslih in ob katerih ne bi zanemarili številnih posebnosti udeležencev, ki ne bi vodile v stereotipe in uniformnost. Še sreča, da me niste vprašali, česa vsega še nisem strokovno naredil in uresničil”.

Načrtov je imel še veliko, žal se je čas iztekel in prizadevanja profesorja Pongraca bodo tako ostala izziv in obveza za vse, ki bodo nadaljevali njegovo delo.

Metka Svetina, ACS

DOMAČE NOVIČKE

Memorandum o vseživljenjskem učenju Udejanjanje vseživljenjskega učenja za vse

Obveščamo vas, da je e-javna razprava, ki teče na spletnih straneh www.acs.si/memorandum, podaljšana do 15. julija 2001. V tem času bo Andragoško društvo Slovenije organiziralo regionalne posvete:

DATUM	KRAJ	TEMA
26.06.2001	Murska Sobota, Ljudska univerza Murska Sobota, Slomškova 33	Inovacije v poučevanju in učenju
27.06.2001	Ljubljana, Andragoški center Slovenije, Šmartinska 134/a, učilnica 202	Novo temeljne spretnosti za vse
28.06.2001	Maribor, Andragoški zavod - Ljudska univerza Maribor, Maistrova 5, učilnica 407	Večja vlaganja v človeške vire
29.06.2001	Koper, Ljudska univerza Koper, Cankarjeva 33	Premislek o usmerjanju in svetovanju
02.07.2001	Novo mesto, Šolski center Novo mesto, Šegova 112	Pripeljimo učenje bliže domu
03.07.2001	Celje, Ljudska univerza Celje, Cankarjeva 1	Vrednotenje učenja

Podrobnejše informacije dobite na spletni strani: linux.acs.si/memorandum/dogodki in v Andragoškem društvu Slovenije, kontaktne osebi: **Melita Cimerman**, tel.: 02 2282 150, 041 738 060, melita.cimerman@azm-lu.si in **Ana-Marija Pušnik** (do 28.06.2001), tel.: 02 3317 896, 040 504 881, ana-marija.pusnik@siol.net.

Premislek o Novičkah Analiza anket

V letošnjem letu, za Andrigoški center Slovenije jubilejnem, smo podobo Novičk korenito prenovili: uvedli smo novo obliko, osvežili barve, povečali preglednost, izpostavili nekatere dejavnosti Centra. Vse te spremembe niso ostale neopažene.

V anketi, ki smo jo priložili aprilski številki našega biltena, smo bralce povprašali o mnenjih in predlogih – tako vsebinskih kot oblikovnih, predvsem pa smo želeli ugotoviti, v kolikšni meri lahko tiskane Novičke nadomestimo z elektronsko obliko in tako zmanjšamo stroške izdavanja.

Iz izpolnjenih vprašalnikov (od 2.800 prejemnikov se jih je odzvalo le 3,6%, to je 102 bralca) je razvidno, da še vedno večina - 85 vprašanih - redno prebira **tiskane Novičke**; 13 je takšnih, ki prebirajo bilten v **tiskani in elektronski obliki**; samo 3 dajejo prednost **internetnim Novičkam**. En bralec na to vprašanje ni odgovoril.

Novičke so že kar nekaj časa dostopne na internetu (www.acs.si/novicke), ki postaja vsestransko uporaben na različnih področjih našega delovanja. Tega se zavedajo in v odgovorih izražajo tudi vprašani: 45 jih želi v prihodnje uporabljati **tiskane in elektronske Novičke**, 17 pa zadošča **internetna različica** (oboje so posredovali tudi svoje elektronske naslove, na katere jih bomo vsak mesec obveščali o objavi Novičk na internetu). 40 še vedno daje prednost **tiskanemu biltenu** in ga v prihodnje želijo prejemati izključno v takšni obliki.

Programska zasnova Novičk je raznolika. Objavljamo članke, ki opisujejo dogodke in dejavnosti v izobraževanju odraslih; predstavljajo razvojne, raziskovalne in druge programe in projekte; sporočajo o organizacijah, njihovih potrebah, načrtih in dejavnostih; posredujejo podatke o izobraževalnih programih in razvoju programov ter informacije o možnostih in virih za učenje; sporočajo o politiki in strategiji izobraževanja odraslih ter o novostih v upravljanju in zakonodaji; prinašajo mnenja, stališča in predloge; napovedujejo prireditve, posvete, publikacije in druge strokovne dogodke; prikazujejo nove knjige, članke, didaktična in druga gradiva ter novosti s knjižnega trga in predstavljajo novosti iz knjižnice ACS.

V anketnem vprašalniku so bralci izrazili svoje mnenje o pomenu Novičk za obveščenost o dogajanju na področju izobraževanja odraslih v Sloveniji in v svetu. 47 vprašanih je ocenilo pomen biltena z najvišjo oceno – 5, 42 pa s 4. Srednjo vrednost – 3 – je izbralo 7 bralcev; 6 pa jih na to vprašanje sploh ni odgovorilo.

V svojih mnenjih so mnogi izrazili navdušenje nad novostmi, predvsem novo grafično podobo, ustreznim formatom, aktualnostjo, vsebinsko pestrostjo, preglednostjo... Zapisali so, da se jim po prebiranju objavljenih prispevkov porodijo nove ideje za delo, ali pa potrdijo načini njihovega delovanja.

Za nas so bili najbolj dobrodošli predlogi, ki jim bomo pri oblikovanju prihodnjih številk Novičk skušali kar najbolj prisluhniti.

Eno skupino predlogov bi lahko zaokrožili s skupnim imenovalcem: **pritegniti več piscev z različnih področij in tako še bolj popestriti vsebino**. Bralci so navedli nekaj področij, za katere menijo, da niso primerno zastopana:

- predstavitev jezikovnih šol,
- informacije o različnih izvajalcih izobraževanja odraslih – predvsem starejših odraslih - v Sloveniji in tujini,
- predstavitev novosti v ustanovah in možnosti medsebojnega sodelovanja,
- več informacij o strokovnih izobraževanjih za izobraževalce odraslih (seminarji, posveti, konference) in možnostih udeležbe na njih,
- sistematično obveščanje o razpisih in natečajih s področja izobraževanja, na katere se je mogoče prijaviti (ministrstva, razpisi na lokalni ravni, sklad za ljubiteljsko dejavnost ipd.),
- predstavitev novosti izobraževanja v gospodarstvu,
- več informacij s področja tehničnega izobraževanja,
- predstavitev delovanja univerz za tretje življenjsko obdobje,
- poročanja izvajalcev s terena,
- poročila o delu strokovnih svetov,
- predstavitev novih predpisov in zakonov,
- poročila o usposabljanjih - z osebnimi odzivi udeležencev,
- predstavitev vsebin novih programov za izobraževanje odraslih – tudi na daljavo.

Eden od vprašanih pogreša ustrezne ilustracije izredno pomembnega vseživljenjskega intenzivnega izobraževanja in predlaga:

- primerjalne analize doživljanja šolanja odličnih in slabih dijakov in študentov,
- spremljanje optimalnih rezultatov od otroštva naprej,
- poudarjanje pomena raznih izvenšolskih (dodatnih socializacijskih) dejavnikov za fundamentalno usposobljenost,
- vzporedne analize stalno pridnih in naknadno pridnih (spreobrnjenec) ljudi v izobraževanju,
- kako spodbuditi “falirance”.

Poleg vsebinskih pa so dobrodošli tudi **praktični predlogi**. Žal vseh ne bomo mogli uresničiti, a naj jih kljub temu nanizam:

- izdati več številčk na leto,
- s slikovnim gradivom (fotografije) popestriti članke,
- zamenjati papir (gladek),
- vpeljati naročnino (za tisk /papir),
- objaviti, na kakšen način bi bilo mogoče naknadno uporabiti objavljene članke ali dele člankov (ob objavi avtorja in vira),
- ob avtorjih člankov objaviti telefonske številke ali elektronske naslove,
- na hrbtno stran vstaviti kovinski vstavek (za hranjenje),
- dodati križanko.

Vsem, ki ste se odzvali našemu povabilu in ste anketo skrbno izpolnili, se zahvaljujemo, saj ste s tem izrazili, da vam Novičke odstirajo nova obzorja, peljejo na pota izobraževanja in vas navdihujejo pri delu, nas pa opozorili na pomanjkljivosti, ki jih sami niti ne opazimo.

Bralce, ki so anketo spregledali ali nanjo pozabili, prosimo, da nam sporočijo, ali lahko tiskani bilten, ki ga prejemajo vsak mesec, nadomestimo z njegovo elektronsko obliko in tako zmanjšamo stroške izdajanja (tel.: 01 5842 595, nevenka.kocijancic@acs.si).

Naj ob koncu povabim vse, ki bi želeli popestriti vsebino našega informativnega biltena, da prispevate svoj članek, morda tudi kritično mnenje, v rubriko **Kotiček je vaš**.

Nevenka Kocijancič, ACS

Zaključki strokovnega posveta

Vseživljenjsko učenje - stanje in perspektive

V Portorožu je 15. in 16. maja potekal strokovni posvet z naslovom Vseživljenjsko učenje - stanje in perspektive. Posvet je bil namenjen direktorjem šol, ljudskih univerz, zasebnih izobraževalnih organizacij, vodjem izobraževanja odraslih na srednjih šolah ter drugim strokovnim delavcem v izobraževanju odraslih. Udeležila ste se ga tudi dr. Lucija ČOK, ministrica za šolstvo, znanost in šport, ter državni sekretar, pristojen tudi za izobraževanje odraslih, mag. Mirko Zorman.

V prvem delu posveta so bili predstavljeni nekateri rezultati dveh obsežnih raziskovalnih projektov Andragoškega centra Slovenije, Pismenost odraslih v Sloveniji ter evalvacije Programa izobraževanja 5000 brezposelnih oseb, ki najznačilnejše prikazujeta kakovost izobraževanja odraslih v zdajšnji praksi. Predstavljene so bile tudi dejavnosti, ki potekajo ob uvedbi poklicne mature.

Drugi del je bil namenjen vodilni temi posveta, predstavitvi Memoranduma Evropske unije o vseživljenjskem učenju. S posvetom se je tako začela obsežna javna razprava o sporočilih tega dokumenta in o potrebnih dejavnostih za udejanjanje zamisli o vseživljenjskem učenju za vse tudi v Sloveniji. Slovenija se je kot kandidatka za članstvo v Evropski uniji zavezala k pripravi akcijskega načrta z namenom, da v svoj vzgojno-izobraževalni sistem vključi elemente vseživljenjskega učenja in da vnese ključna sporočila Memoranduma v prakso. Udeleženci so dokument presojali v šestih skupinah, v katerih so obravnavali šest ključnih sporočil: nove temeljne spretnosti za vse (1), vlaganje v človeške vire (2), inovacije v poučevanju in učenju (3), vrednotenje učenja (4), usmerjanje in svetovanje za učenje in izobraževanje (5) ter približevanje učenja domu (6). Ob predstavljenih in že uveljavljenih primerih dobre prakse so opozarjali predvsem na ovire, ki preprečujejo uresničevanje vseživljenjskega učenja za vse, ter oblikovali predloge za ukrepanje in načrtno odpravljanje tistih ovir, ki preprečujejo učenje predvsem odraslim. V nadaljevanju povzemamo nekatere ključne poudarke iz dela skupin.¹

Med temeljne spretnosti za vse Memorandum uvršča spretnosti za uporabo informacijske tehnologije, znanje tujih jezikov, tehnološko kulturo, podjetništvo in socialne spretnosti, ki naj posamezniku omogočajo aktivno sodelovanje v delovnem, družinskem in skupnostnem življenju. Nenehno pridobivanje in razvijanje temeljnih spretnosti je nujno za vsakogar; formalno, neformalno in priložnostno učenje jih morajo omogočiti oz. ustvariti pogoje za njihov razvoj. Udeleženci posveta so opozorili na potrebo po dopolnjevanju temeljnih spretnosti s takimi, ki prispevajo predvsem k načrtnemu razvijanju moralnega presojanja in kritičnega razmišljanja. To so spretnosti, ki pomagajo posamezniku učiti se učiti, kreativno reševati probleme in upravljati s seboj. Izobraževanje naj - poleg zviševanja zaposljivosti in aktivnega delovanja v vlogi državljanov - bolj kot do zdaj upošteva tudi druge človekove vloge in dejavnosti, ki prispevajo h kakovosti bivanja in zadovoljstvu z življenjem. Ovire, na katere so opozorili, so različne. Odražajo se v predmetno zasnovanih in prenatrpanih šolskih kurikulih, ki so odraz neupoštevanja načela vseživljenjskosti učenja, v neprehodnosti oz. slabi povezanosti izobraževalnih programov, koncentraciji izobraževalne ponudbe v večjih

¹ Pri pripravi prispevka smo uporabili zapisnike dela skupin, ki so jih pripravili vodje: dr. Nives Ličen, mag. Peter Beltram, Natalija Žalec, Nataša E. Jelenc, mag. Tanja Vilič Klenovšek in Vesna Dular.

mestih in bolj razvitih predelih države. Srečujemo se s šibko motivacijo slabše izobraženih za učenje in izobraževanje na eni strani in neustrezno ponudbo njim primernih izobraževalnih programov. Izobraževalne potrebe starejših, invalidov in drugih skupin ljudi, ki imajo posebne potrebe tudi v zvezi z izobraževanjem, se ne upoštevajo v zadostni meri, za "papirnate" pa se pogosto izkažejo tudi možnosti dostopa in uporabe sodobne informacijske tehnologije pri učenju. Če želimo preseči ugotovljeno stanje, moramo uveljaviti načelo vseživljenjskosti učenja že pri pripravi šolskih kurikulumov, izobraževati učitelje, animirati starše (tiste torej, ki ustvarjajo vzgojne izkušnje), da bodo uporabljali takšne metode, ki ne bodo odvrčale, ampak navduševale za nenehno učenje. Izobraževanje je treba povezati z negovanjem občutka pripadnosti skupnosti, z etičnostjo v življenjskih držah ter upoštevanjem kulture okolja.

Glede **večjega vlaganja v človeške vire** memorandumsko sporočilo opozarja na potrebo po preoblikovanju odgovornosti in jasnejši ureditvi sofinanciranja udeležbe v vseživljenjskem učenju med državo, posamezniki in delodajalci. V Sloveniji bi stanje na tem področju najkrajše opisali z besedami: "Obstajajo volja, ponudba in povpraševanje, manjka koordinacije in denarja." V zadnjem času so bili v Sloveniji sprejeti številni državni dokumenti: Strategija gospodarskega razvoja, Akcijski program zaposlovanja, Državni razvojni plan, ki izobraževanje in pomen človeških virov za naš bodoči razvoj postavljajo na primerno mesto in v ospredje, vendar bi morala država prevzeti odgovornost tudi za vzpostavitev "izobraževanju prijaznega okolja", za promocijo znanja in vrednot, povezanih z znanjem. Podobno kot pri razvijanju temeljnih spretnosti za vse, se tudi pri vlaganju v človeške vire srečujemo s problemom koncentracije izobraževalnih zmogljivosti v večjih mestih in nerazvitimi ali neuresničnimi potenciali na podeželju. Razvojni programi na lokalni ravni so nepovezani, pogosto prevladajo ozki lokalni interesi. Odrasli težko vzpostavljajo ravnovesje med izobraževanjem za osebni razvoj ter strokovnim oz. poklicnim izobraževanjem in spopolnjevanjem v formalnem izobraževalnem sistem, v katerega se vključujejo. Delodajalci se še premalo zavedajo svoje vloge in odgovornosti za razvoj poklicne usposobljenosti zaposlenih, še posebej, če ta ni neposredno povezana z delovnim procesom. Podjetja, kjer z različnimi spodbudami (materialnimi ali nematerialnimi) spodbujajo izobraževanje zaposlenih, so redka. Izobraževalne organizacije bi morale pri snovanju izobraževanja bolj upoštevati tudi potrebe ljudi po kakovostni izrabi prostega časa kar razširja tudi meje razumevanja učenja ter ustaljenih in splošno sprejetih oblik, v katerih ponavadi učenje poteka. Gre za priznavanje učenja, ki poteka z izmenjavo mnenj, izkušenj, pri sodelovanju v različnih skupinah. Tudi take oblike učenja bi morali priznati in spodbujati, saj nedvomno prispevajo k razvoju in povečevanju znanja v širšem pomenu besede.

Udeleženci so opozorili na neizkoriščene možnosti, ki jih ima država pri oblikovanju ustreznih denarnih instrumentov za spodbujanje vlaganj v izobraževanje (davčne olajšave, različni načini sofinanciranja izobraževanja odraslih).

Memorandum opozarja na potrebo po **razvoju učinkovitih metod učenja in poučevanja** ter vsebin, ki vsakomur omogočajo vseživljenjsko učenje na vseh področjih in za vse različne vloge v življenju. Izpostavlja pomen “na učenca osredotočenega učnega procesa”, ki na sistemski ravni pomeni oblikovanje odprtega, prehodnega izobraževalnega sistema, na individualni ravni pa predpostavlja dejavnega, samostojnega in skozi vsa življenjska obdobja učečega se posameznika. Posebno pozornost posveča na eni strani razmisleku o širitvi in oblikovanju inovacij na informacijsko podprti učni tehnologiji, razvijanju različnih neformalnih programov, oblik in metod učenja, ki omogočajo nenehno, samostojno, individualno ali v skupini potekajoče učenje, na drugi strani pa tudi vlogi, kompetencam in potrebam po znanju med sodobnimi izobraževalci v tradicionalnih, predvsem pa v novoporajajočih se učnih kontekstih – na primer, učenje na daljavo s pomočjo ICT. V Sloveniji se tej zamisli - po mnenju udeležencev posveta - postavljajo številne zapreke. Šolski sistem, kjer izobraževanje temelji na poučevanju, pouku in tradicionalni vlogi učitelja, je še vedno tog. Zaradi odsotnosti vizije in strategij za razvoj in vpeljavo inovacij v izobraževalni sistem, različne akcije posodabljanja izobraževanja potekajo stihijsko, brez celostnega načrta, zato so učinki manjši, kot bi lahko bili (računalniško opremljanje, vpeljava interneta). Na področju izobraževanja odraslih niso predvidena sredstva za investicije, ki so, vsaj v začetni fazi, potrebne pri vpeljavi različnih inovacij; postopki za pridobivanje sredstev za vpeljevanje inovacij so zato dolgi in povezani z dodatno administracijo. Šolska zakonodaja tudi ni taka, da bi posebej spodbujala inovativnosti oz. nagrajevala inovatorje. Oviro predstavlja tudi še vedno omejena avtonomija učitelja pri izpeljavi kurikulumu. Ob tem pa so udeleženci opozorili še na drug sklop ovir, ki se, na eni strani, odražajo v pomanjkljivi usposobljenosti izobraževalcev na vseh ravneh izobraževanja za uporabo novih metod učenja in poučevanja, zato so inovacije še redkejše, kot bi lahko bile, ter na predsodke, slabo razvite sposobnosti in spretnosti, ki so potrebne za samostojno učenje, uporabo različnih metod in sodobnih, na informacijski tehnologiji osnovanih virov učenja pri nekaterih udeležencih izobraževanja. Ugotovljeno stanje lahko presežemo le z načrtnim vpeljevanjem novosti na področju metod, oblik in vsebin učenja, z rednim posodabljanjem opreme, z vpeljevanjem različnih prijemov za spodbujanje inovativnosti izobraževalcev (tudi z nagrajevanjem kakovostnega dela, napredovanjem), načrtnim in množičnim usposabljanjem izobraževalcev za uvajanje inovacij v izobraževalno prakso ter z razvijanjem in financiranjem programov (motivacijskih), kjer si bodo odrasli lahko pridobili tudi potrebna znanja in spretnosti za izboljšanje načinov in strategij učenja; nenazadnje pa tudi z neformalnimi programi, ki bi ljudem omogočili osebno rast v smislu “lifewide”.

Memorandumsko sporočilo poudarja pomen **usmerjanja in svetovanja v procesu vseživljenjskega učenja**, kvalitetno informiranje in svetovanje o učnih možnostih za vsakega posameznika, ki to želi in potrebuje vse življenje in po vsej Evropi, ter potrebo po razvoju

novih pristopov v svetovanju, ki presegajo razlikovanje med izobraževalnim, poklicnim in osebnim svetovanjem. V Sloveniji naj se razvija svetovanje tako, da bo dostopno za vse, še posebej pa za tiste odrasle, ki jih želimo spodbuditi k večjemu vključevanju v izobraževanje in učenje na različnih področjih (za delo, za osebni razvoj in za aktivno državljanstvo). Izhodišče naj bodo potrebe posameznika. Svetovanje naj se razvija kot neodvisna, strokovna dejavnost, ki temelji na individualnem svetovalnem pristopu. Pri razvijanju in izvajanju svetovanja naj se povezujejo in koordinirajo organizacije na nacionalni in lokalni ravni. Posebno pozornost je treba nameniti usposobljenosti kadrov, saj še nimamo vpeljanega usposabljanja za delo svetovalca v izobraževanju odraslih in razvitih standardov kakovosti te dejavnosti. Razmišljati bi morali tudi o oblikovanju delovnih mest za svetovalce v izobraževanju odraslih. Udeleženci so opozorili, da svetovalca ne more nadomestiti informacijsko-komunikacijska tehnologija, lahko mu je le v pomoč.

Posebna pozornost je namenjena uveljavljanju različnih sistemov **vrednotenja učenja** (ugotavljanja in priznavanja predhodnega znanja in izkustvenega učenja). V Sloveniji smo glede tega še na začetku. Bistven premik se obeta na poklicnem področju, saj se z vzpostavitvijo certifikatnega sistema odpirajo možnosti za vpeljavo različnih načinov preverjanja in potrjevanja znanja. Ker se takšen sistem šele vzpostavlja, se pojavlja precej problemov. Za izpeljavo primanjkuje ustrezno usposobljenih organizacij in strokovnjakov, več je potrebno vlagati v razvoj svetovalne dejavnosti, informirati in ozaveščati delodajalce in vse druge potencialne uporabnike o možnostih in prednostih takih pristopov. Vpeljevanje različnih načinov vrednotenja učenja bo nenazadnje vplivalo tudi na spremembe v formalnem šolskem sistemu, na nujnost prepletanja formalno in neformalno pridobljenega znanja in spretnosti.

Ker se ljudje najpogosteje učimo tam, kjer živimo in delamo, je pomembno, da se v proces vseživljenjskega učenja vključijo vsi lokalni in regionalni viri, potencialni nosilci informacij in učenja, ki lahko pomagajo **pripeljati učenje bliže domu**. Udeleženci so opozorili na potrebo po krepitvi materialnih, kadrovskih in finančnih sposobnosti izobraževalnih organizacij v različnih lokalnih okoljih, da bodo sposobne v večji meri slediti specifičnimi in raznovrstnim potrebam ljudi po učenju in izobraževanju. Oviro predstavlja tudi pomanjkanje interaktivnega učnega gradiva in malo možnosti za usposabljanje za pripravo tovrstnih gradiv. V prihodnje bi bilo smiselno več vlagati v razvoj tega področja. V lokalnih okoljih si je treba prizadevati za doseg soglasja o potrebah, izdelati projekcijo razvoja, ki mora vključevati tudi oblike pomoči za premoščanje finančnih barrier posameznikov (sponzorstva, izobraževalni krediti ipd.), predvsem pa povezati različne partnerje, tudi gospodarske subjekte, v informacijske in učne mreže. Prav načrtno sodelovanje s podjetji v okolju lahko odpre poti za približevanje učenja delovnim okoljem posameznikov. V ta namen je potrebno bolj načrtno izrabiti obstoječo informacijsko tehnologijo in podatkovne baze ter izkoristiti vpliv, ki ga imajo različni,

v mnogih lokalnih okoljih preizkušeni primeri dobre prakse. Kot specifično skupino, ki je potrebna posebne pozornosti, so razpravljalci izpostavili brezposelne, med njimi še posebej ženske. Tretja generacija, katere resursi še zdaleč niso izkoriščeni, je tista, ki bi lahko aktivno najbolj približala učenje domu in morda tudi največ prispevala k pripravi na aktivno preživljanje zadnje tretjine življenja, ki nastopi po upokojitvi. Opozorili so, da je informacijska tehnologija lahko vez med generacijami (tudi med najmlajšo in najstarejšo), vendar s pravšnjo mero, kajti uporaba računalnika se danes vse preveč zajeda v prosti čas in poleg televizije krni kvalitete človeka kot socialnega bitja. Druženje, medsebojna vzpodbuda, izmenjava izkušenj so pomembni tudi za uspeh v izobraževanju.

Metka Svetina, ACS

Program 5000

Evalvacija srednješolskega formalnega izobraževanja brezposelnih

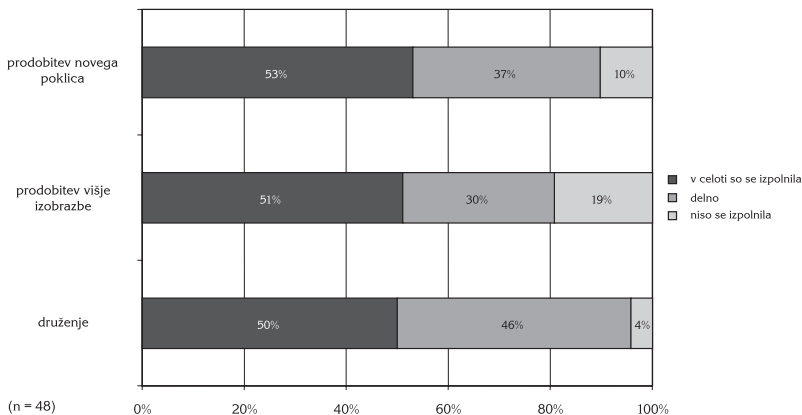
Bralce Novičk smo že v dosedanjih prispevkih seznanili z evalvacijo Programa 5000, ki smo jo opravili v Andragoškem centru Slovenije po naročilu Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje. V sklopu evalvacije smo ocenjevali kakovost izbora vključenih subjektov Programa 5000, kakovost procesa izobraževanja in učinke izobraževanja. V tem prispevku predstavljamo ožje učinke Programa 5000, ki se kažejo v dosežkih udeležencev oz. v neposrednih rezultatih izobraževanja.

Pri obravnavi učinkov Programa 5000 smo upoštevali dve skupini udeležencev, in sicer skupino udeležencev, ki je izobraževanje že končala (v času izvedbe te raziskave je štela 48 posameznikov), in skupino udeležencev, ki je z izobraževanjem predčasno prekinila (37 posameznikov). Zaradi nizkega števila vprašanih v obeh podskupinah smo morali biti pri interpretaciji odgovorov in ugotavljanju nekaterih povezanosti zelo previdni. V skladu s tem v nadaljevanju predstavljamo tendence v vzorcu, ki pa niso nujno statistično značilne.

Zadovoljstvo udeležencev z neposrednimi učinki

Ob pregledu mnenj udeležencev, ki so končali izobraževanje in ocenili učinke Programa 5000 (pridobitev novega poklica, višje izobrazbene ravni in druženje) ugotovimo, da so izražena mnenja sledeča:

Ali bi rekli, da so se izpolnila vaša pričakovanja glede..., v letu 1999/2000 v odstotkih

Celotna porazdelitev odgovorov kaže, da prevladujejo pozitivna stališča udeležencev do analiziranih kategorij. Pričakovanja so se jim najbolj uresničila glede pridobitve novega poklica. Sledita pridobitev višje izobrazbe in druženje. Najmanj so se izpolnila pričakovanja glede pridobitve višje izobrazbe. Desetina odraslih je menila, da izobraževanje v Programu 5000 ne bo pripomoglo k pridobivanju novega poklica. Razmeroma nizek odstotek neizpolnjenih pričakovanj brezposelnih kaže, da se splošno mnenje brezposelnih do učinkov Programa 5000 bolj nagiba k pozitivnim usmeritvam.

Kar se tiče **zaposlovanja**, so bile do Programa 5000 bolj kritične ženske kot moški, višje starostne kategorije in manj izobraženi. To pomeni, da so z vidika zaposlovanja manj zadovoljni tisti, ki so sicer v nekoliko deprivilegiranem položaju na trgu dela. Kar se tiče **pridobitve višje izobrazbe**, so rezultati pokazali, da so se nekoliko bolj izpolnila pričakovanja ženskam kot moškim. Ta porazdelitev odgovorov je nedvomno v skladu z ugotovitvami nekaterih raziskav (glej raziskavo Pismenost in udeležba odraslih v izobraževanju), ki so pokazale, da je pri izobraževanju ženskam več do tega, da si pridobijo višjo izobrazbeno raven, moški pa si bolj želijo pridobiti praktično znanje. Glede pridobitve višje izobrazbe še posebej izstopa ugotovitev, da poprejšnja izobrazba zelo vpliva na doseganje višjih učnih dosežkov. To pomeni, čim višja je bila prejšnja izobrazba, tem bolj so se uresničila pričakovanja udeležencev, da bodo pridobili višjo izobrazbo. Ta ugotovitev obenem opozarja, da bo treba nameniti več pozornosti ravno tistim, ki imajo najnižjo izobrazbeno raven.

Program je bil dobro ocenjen tudi pri doseganju manj ekonomsko postavljenih ciljev, kot, na primer: pridobivanje znanja in spretnosti, ki koristijo v vsakdanjem življenju, odpravljanje

nekaterih psihosocialnih posledic brezposelnosti, izboljševanje družbenega položaja in motiviranje posameznikov, da se še naprej izobražujejo. To pa je eden glavnih namenov programa, saj so socialni učinki enako pomembni kakor ekonomski ter prispevajo k blaginji tako brezposelnih kot aktivnih prebivalcev.

Težave, ki so ovirale nekatere udeležence pri uresničevanju ciljev izobraževanja, so bile subjektivne in objektivne.

- Subjektivne težave so povezane z manjšo motivacijo, neustreznimi učnimi navadami, neustreznim prejšnjim znanjem ter z zdravstvenimi in psihosocialnimi težavami udeležencev.
- Objektivne težave se nanašajo predvsem na neustrezno časovno in prostorsko izpeljavo programa, težave pri posameznih predmetih, neustrezno pripravljenost učiteljev za delo z brezposelnimi, neusklajenost teoretičnega in praktičnega pouka ter slabo informiranost o samem programu, njegovi izpeljavi, učinkih in možnostih za nadaljnje zaposlovanje in izobraževanje.

Značilnosti tistih, ki so izobraževanje predčasno prekinili

Najpogostejši razlog za predčasno opustitev izobraževanja je ta, da so se vprašani zaposlili ali samozaposlili, nekateri pa so delali po pogodbi. Finančni razlogi so bili drugi najpomembnejši razlog za opustitev izobraževanja. Nekateri so namreč odgovorili, da se je štipendija zmanjševala, da denarno nadomestilo, ki ga dobijo, ne zadošča za poravnavo življenjskih stroškov, da s podporo niso mogli plačati stroškov prevoza itn. Lahko domnevamo, da bi večja denarna podpora pripomogla k dokončanju izobraževanja.

Sledijo tisti, ki so predčasno opustitev šolanja povezali s težavami pri posameznih predmetih, s prezahtevnim izobraževalnim načrtom ali s pomanjkanjem strokovne pomoči. Ta razlog bo gotovo mogoče odpraviti z več organiziranega svetovanja, individualnega dela s posamezniki in boljšim usposabljanjem učiteljev za delo z brezposelnimi. Res je namreč, da mnogi brezposelni, kljub težavam, ki so jih imeli, niso dobili učne ali kakšne druge pomoči v izobraževalni organizaciji ali zunaj nje. Kot manj pogoste razloge za predčasno opustitev izobraževanja so vprašani navajali: družinske razloge, zdravstvene razloge in služenje vojaškega roka.

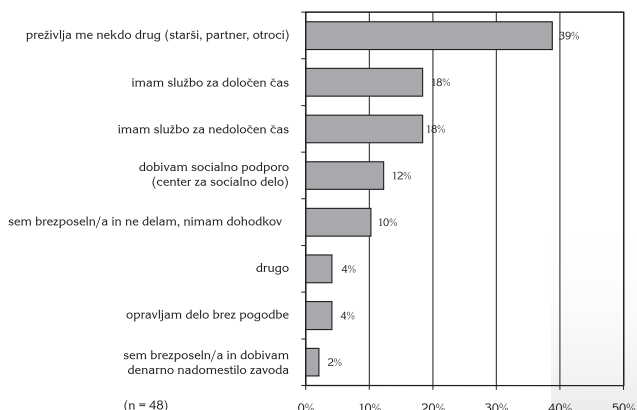
Lahko torej sklenemo, da nekateri razlogi za predčasno prenehanje izobraževanja niso značilni le za skupino brezposelnih, temveč za odrasle nasploh. Opozorimo pa naj, da so med razlogi za predčasno opustitev izobraževanja pogosto materialni, organizacijski

in vsebinski. Izkušnje v drugih državah so pokazale, da država s svojimi institucijami lahko poskrbi za zmanjševanje, ali celo odpravljanje, nekaterih razlogov, ki brezposelne odvrčajo od izobraževanja. Lahko bi pričakovali tudi večjo zavzetost izobraževalnih organizacij, da bodo brezposelnim pomagale pri odpravljanju razlogov za predčasno opustitev izobraževanja, saj so le-te z njim pri izobraževanju najbolj neposredno povezane.

Zaposljivost udeležencev po končanem izobraževanju

Naslednji sklop vprašanj, ki opozarja za kakovost učinkov Programa 5000, obravnava nadaljnje poti brezposelnih po zaključku izobraževanja v Programu 5000. Odgovori na ta vprašanja povedo, ali so se udeleženci po končanem izobraževanju zaposlili, koliko jih je dobilo delo, in ali so se brezposelni odločili za nadaljnje izobraževanje. Analize, ki so bile nedavno narejene v Sloveniji za pripravo Nacionalnega programa izobraževanja odraslih, so pokazale, da sodobne usmeritve zahtevajo od delovne sile vse višjo raven izobrazbe, znanja in usposobljenosti. Pridobivanje vsaj najnižje stopnje izobrazbe in prilagajanje tem spremembam z vidika znanja in spretnosti naj bi brezposelnim olajšalo dostop do dela in jim omogočilo uspešnejše uveljavljanje na trgu dela.

Kako se preživljate zdaj - po zaključku izobraževanja v Programu 5000?

Odgovori na to vprašanje so dokaj presenetljivi. Največ jih je odgovorilo, da jih preživljajo starši, partner ali otroci, da dobivajo socialno podporo centra za socialno delo ali denarno nadomestilo Zavoda RS za zaposlovanje. Desetina vprašanih je celo odgovorila, da ne dela in da nima drugih dohodkov. Dobra tretjina se je zaposlila za določen ali nedoločen čas, nekaj pa je bilo tudi takih, ki so opravljali delo brez pogodbe.

Ker je med cilji Programa 5000 tudi zmanjševanje brezposelnosti, bi lahko pričakovali, da bi bil odstotek tistih, ki so se že zaposlili, nekoliko višji. Vendar lahko predvidevamo, da je večina pravkar končala izobraževanje v Programu 5000 in da potrebuje nekaj časa za iskanje ustrezne službe. Odgovori na to vprašanje bi bili potemtakem objektivnejši, če bi jih zbrali nekaj mesecev po uspešno končanem izobraževanju.

Rezultati analize so pokazali pozitivne učinke Programa 5000 pri vključevanju brezposelnih v kasnejše izobraževanje, saj je 82% anketiranih na vprašanje o nadaljnjem izobraževanju odgovorilo pritrdilno. Lahko sklepamo torej, da je Program 5000 pomemben tudi z vidika povečevanja pripravljenosti brezposelnih za nadaljevanje izobraževanja. Možnosti za uresničevanje teh potreb pa so odvisne od socio-demografskih, materialnih, časovnih ter drugih značilnosti brezposelnih in od pogojev za uresničevanje izobraževalnih potreb.

mag. Jasmina Mirčeva, ACS

Program 5000

Težave udeležencev programa med izobraževanjem

Z izgubo zaposlitve ali pa z neuspešnim iskanjem prve zaposlitve se brezposelnim poslabša gmotni položaj, kar v marsičem vpliva na življenje brezposelnega. Sili ga v spremembo načina življenja – njega samega in njegovo družino. Pogosto se prekinejo socialni stiki, po katerih je človek povezan z okoljem, kopičiti se začnejo socialni in psihosocialni problemi, še posebno, če je brezposelnost dolgotrajna. Izguba ali neuspešno iskanje zaposlitve je kritično predvsem za mlade, saj jim onemogoča pridobitev temeljnih gmotnih možnosti za samostojno življenje. Slab socialnoekonomski položaj otežuje tudi njihovo možnost vključevanja v izobraževanje, zmanjšuje motiviranost zanj ter ovira uspešnost, saj je ta zelo odvisna od redne prisotnosti pri predavanjih, časa za učenje idr.

Težave odraslih pri izobraževanju lahko delimo na tiste, ki so povezane s specifičnostjo njihovega položaja, in tiste, ki izvirajo iz posameznikovega psihosocialnega stanja. Glede na to trdimo, da je učna uspešnost odvisna od štirih dejavnikov, ki so razvrščeni v dve skupini²:

² Marentič Požarnik, B. (2000): Psihologija učenja in pouka. Ljubljana : DZS.

- **notranji dejavniki** so *fiziološki* (zdravstveno stanje ipd.) in *psihološki* (sposobnosti, stili učenja, motivacija, osebnostne lastnosti, samopodoba);
- **zunanji dejavniki** so *fizikalni* (ustreznost prostora za učenje) in *socialni*, ki izvirajo iz družbenega okolja (družina, šola, socialno okolje).

Poznavanje težav brezposelnih je še toliko bolj pomembno, če upoštevamo *teorijo naučene nemoči*. To je teoretski model, po katerem podaljšana nezmožnost nadzora nad pomembnimi dogodki vodi do posplošenega pričakovanja, da se te dejavnosti ne da nadzirati. To prepričanje vpliva na vedenjske primanjkljaje na kognitivnem, motivacijskem in emocionalnem področju. Zmanjšujejo se miselni napor in motivacija za reševanje problemov, zaradi nenadzorovanih situacij se poveča anksioznost.

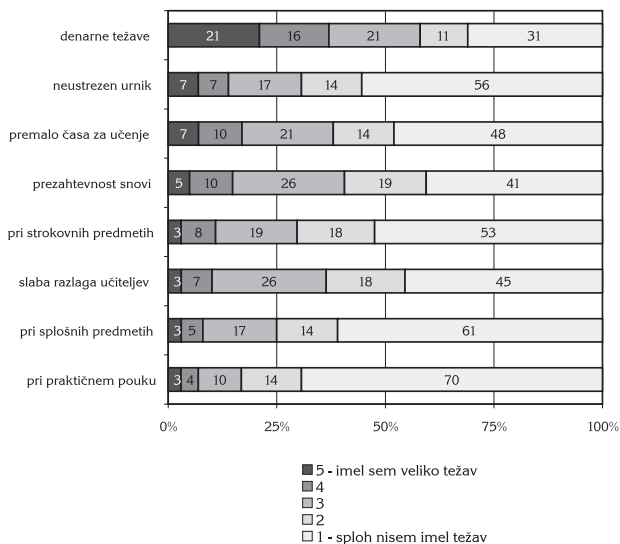
Materialne in učne težave brezposelnih

Na podlagi analize podatkov smo v Evalvaciji srednješolskega formalnega izobraževanja brezposelnih – Program 5000 razdelili težave, ki jih imajo brezposelni, v dve skupini:

- V prvo skupino sodijo težave, ki med brezposelnimi prevladujejo in so posledica njihovega neugodnega socialnoekonomskega položaja. 21% anketiranih je denarne težave ocenilo z oceno 5 (“imel sem zelo veliko težav”). Težave socialnoekonomske narave se kažejo predvsem kot nezmožnost rednega obiskovanja pouka in sprotnega učenja zaradi različnih družinskih in zaposlitvenih obveznosti. Ugotovili smo tudi, da je 20% brezposelnih udeležencev Programa 5000 ocenjevalo svoj gmotni položaj med izobraževanjem kot zelo slabega. Kot razloge za to oceno so navedli majhno pomoč Zavoda RS za zaposlovanje med izobraževanjem ali slabe ekonomske razmere v družini. V zvezi s tem se kažejo kot problematični tudi (pre)drago učno gradivo in visoki stroški prevoza.
- Druga skupina težav, ki jih bom predstavil tudi z grafikonom, je deloma posledica, deloma pa vzrok zgoraj omenjenih težav. Te težave nastajajo med učnim procesom in so povezane s prezahtevnostjo snovi, pomanjkanjem časa za učenje, z neugodnim urnikom ipd.

Če si grafikonom, kjer so predstavljene težave, ogledamo natančneje, vidimo, da je kar 21% udeležencev ocenilo ekonomske težave z najvišjo oceno. Za primerjavo: težava, ki sledi denarnim in so jo udeleženci ocenili za zelo pomembno, je premalo časa za učenje (7%). Največ udeležencev je slabo razlago učiteljev in preveliko zahtevnost snovi ocenilo s srednjo oceno (26%). Pri praktičnem pouku sploh ni imelo težav (ocena 1) 70% vprašanih, pri spremljanju splošnih predmetov pa 61%. Za 56% udeležencev je bila izbira urnika neustrezna. Ker se splošni predmeti pogosto omenjajo kot tisti, ki povzročajo šolajoči se mladini in odraslim največ težav, je ugotovitev, da je imelo težave “le” 40 % udeležencev, presenetljiva. Mogoče je vzrok temu prilagajanje teh predmetov značilnostim brezposelnih, čemur je bilo v Programu 5000 namenjeno veliko pozornosti.

Težave brezposelnih med izobraževanjem

Vir: Evalvacija srednješolskega formalnega izobraževanja brezposelnih - Program 5000: fazno poročilo, ACS 2001

Ugotovili smo, da imajo moški več težav z razlago učiteljev in neustreznim urnikom, ženske pa z zahtevnostjo snovi ter pomanjkanjem časa za učenje.

Primerjava po starosti je pokazala, da imajo mlajši udeleženci največ težav s slabo razlago in zahtevnostjo snovi ter neustreznim urnikom. Pomanjkanje časa je očitno največji problem anketiranih v srednjih treh starostnih skupinah (od 31 do 35 let, 26 do 30 let, in od 21 do 25 let).

Izsledki analize težav, ki so jih našli anketiranci glede na vrsto institucije, v katero so bili vključeni, kažejo, da so na splošno imeli udeleženci največ težav na srednjih šolah, najmanj pa na zasebnih. Glede na to bi lahko postavili domnevo, da so srednje šole manj usposobljene za prilagajanje izobraževanja značilnostim odraslih, hkrati pa, da imajo ljudske univerze težave z zagotavljanjem ustreznosti kvalificiranega osebja za strokovne predmete. Seveda pa moramo ob tem upoštevati dejstvo, da je bila velika večina brezposelnih vključena v srednje šole (64%), mnogo manj pa v ljudske univerze (24%) ali zasebne organizacije (13%).

Zaključek

Za zaključek naj torej še enkrat poudarimo, da je brezposelnim največ preglavic povzročal slab gmotni položaj. To se kaže tudi v navedenih težavah, ki jih imajo brezposelni med izobraževanjem. Najpogosteje so te povezane s samim gmotnim položajem udeležencev, druge pa so posledica pomanjkljivega poprejšnjega znanja in neizoblikovanih učnih navad. Vse našete težave se med seboj povezujejo in se s pomanjkanjem motiviranosti za izobraževanje in vztrajnosti še stopnjujejo.

Načrtovalci programa morajo s sprotno evalvacijo in dodatnim izobraževanjem strokovnega osebja razvijati dobro poznavanje značilnosti brezposelnih, ki se bodo vključevali v izobraževanje, da bi zagotovili primerno pripravo brezposelnih na vključitev v izobraževanje ter kakovostno organizacijo in izvedbo izobraževanja. Nerazumevanje psihosocialnega položaja brezposelnih lahko svetovalci in izobraževalci interpretirajo tudi v negativnem smislu, kot lenobo, nemotiviranost za učenje ali nesposobnost/neprimernost za izobraževanje. Več o tem, kako zaznava uspešnost oz. neuspešnost brezposelnih pri šolanju strokovno osebje na izobraževalnih institucijah, pa v naslednjih Novičkah.

Marko Radovan, ACS

Vir: Evalvacija srednješolskega formalnega izobraževanja brezposelnih - Program 5000: fazno poročilo / vodja projekta Olga Drofenik; raziskovalni sodelavci: Vera Jakara, Sonja Klemenčič, Livija Knaflič, Jasmina Mirčeva, Ester Možina, Tanja Možina, Zvonka Pangerc Pahernik, Marko Radovan, Metka Svetina, Tanja Vilič Klenovšek, Darka Kosec. Ljubljana : Andragoški center Slovenije, 2001

Svetovanje

Prenovljen Svetovalni kotiček

Svetovalni kotiček Andragoškega centra Slovenije mnogi že poznate. Z njim smo na spletnih straneh Andragoškega centra Slovenije v letu 1999 najprej odprli stran za vse odrasle, ki jih zanima karkoli, povezano z izobraževanjem in učenjem odraslih, kasneje, v drugi polovici leta, pa smo odprli še stran za vse ustanove, ki že delujejo ali šele nameravajo delovati na področju izobraževanja in učenja odraslih.

V času vsestranske uporabe internetne komunikacije na različnih področjih človekovega življenja smo tudi izobraževalci odraslih in udeleženci v izobraževanju odraslih našli v tej

obliki komunikacije možnost za hitrejšo izmenjavo informacij, mnenj in izkušenj, s katerimi se srečujemo vsakodnevno pred začetkom izobraževanja ali med izobraževanjem.

V Andragoškem centru strokovni delavci pokrivamo različna področja v izobraževanju odraslih, razvijamo nove pristope v učenju odraslih, nove izobraževalne možnosti za nekatere ciljne skupine odraslih, posredujemo svoje znanje in izkušnje drugim izobraževalcem odraslih v obliki delavnic in seminarjev, skrbimo za razvoj in promocijo učenja odraslih. V povezavi z navedenimi področji posredujemo informacije, svoje mnenje in izkušnje vsem zainteresiranim posameznikom ali ustanovam tudi preko spletnih strani v Svetovalnem kotičku.

Na osnovi dosedanjih izkušenj s Svetovalnim kotičkom in novimi tehnično-programskimi možnostmi smo se v letošnjem letu odločili, da Svetovalni kotiček prenovimo. Da je komunikacija preko spletnih strani v Svetovalnem kotičku čimbolj pregledna, smo še vedno ohranili dve strani:

- prva je namenjena **posameznikom**, tistim odraslim, ki bi se radi vključili v izobraževanje, ali so že vključeni, pa potrebujejo še dodatne informacije ali mnenja na vprašanja, ki se jim ob tem porajajo,
- druga stran pa je namenjena **ustanovam**, ki se ukvarjajo z izobraževanjem odraslih, ali to šele načrtujejo,

Vsaka stran ima opredeljeni dve temi, kamor lahko vpisujemo svoja vprašanja, mnenja in odgovore, ter tudi tretjo možnost, ki smo jo poimenovali **drugo**, za primere, ko se težko odločimo, h kateri temi bi svoje vprašanje, mnenje ali odgovor razvrstili.

Na strani **posamezniki** sta naslednji temi:

1. Kako do spričevala ali diplome?
2. Različne možnosti za učenje.

Na strani **ustanove** pa:

1. Sistem in organiziranost izobraževanja odraslih.
2. Priprava in izpeljava izobraževanja odraslih.

Še nekaj podatkov iz Svetovalnega kotička v letu 2000. V primerjavi s predhodnim letom, se je število "obiskov" v Svetovalnem kotičku v tem letu povečalo, kar kaže na to, da postaja ta način iskanja informacij in odgovorov na vprašanja vse bolj aktualen in uporaben. V letu 2000 se je v Svetovalni kotiček oglasilo več odraslih posameznikov kot strokovnih delavcev iz ustanov. Odrasli so iskali največ informacij o možnostih pridobitve formalne

izobrazbe, še posebej, kako nadaljevati izobraževanje tam, kjer so ga pred leti opustili. V celem letu se je v Svetovalnem kotičku oglasilo 71 odraslih. Vprašanja ali mnenja odraslih so lahko pomemben vir podatkov za vse izobraževalce odraslih, saj kažejo na potrebe in interes odraslih za izobraževanje v določenem obdobju ter tudi s kakšnimi težavami in ovirami se srečujejo odrasli, ko se odločajo za izobraževanje, ali so v proces učenja že vključeni.

Strokovni delavci iz ustanov, ki že delujejo na področju izobraževanja odraslih ali to šele nameravajo, so spraševali predvsem o sistemskih in organizacijskih vidikih izobraževanja odraslih, povezanih z organizacijo in izvajanjem izobraževalnih programov za odrasle. V letu 2000 se je v Svetovalnem kotičku oglasilo 14 strokovnih delavcev iz različnih ustanov. Ob različnih strokovnih srečanjih izobraževalcev odraslih je bilo že večkrat izraženo mnenje, da je Svetovalni kotiček dobrodošla možnost za vse strokovne delavce v izobraževanju odraslih, saj so nekateri odgovori koristni in uporabni za širši krog strokovnih delavcev.

V prenovljeni Svetovalni kotiček Andragoškega centra Slovenije pridete neposredno na naslovu: www.acs.si/svetovalni.

mag. Tanja Vilič Klenovšek, ACS

Andragoško društvo Slovenije

Poročilo s posveta in letne skupščine

Andragoško društvo Slovenije je zadnji dan v maju in prvi dan v juniju priredilo posvet za svoje člane in vse druge zainteresirane. IEDC - Poslovna šola Bled je kot sponzor posveta ponudila svoje prostore – dvorano in seminarsko sobo za delo v skupinah, na voljo so nam bili vsi tehnični pripomočki. Prijazna gospodična **Tina Oblak** je poskrbela, da je bilo naše počutje kar najboljše. Pozdravila nas je direktorica šole, **dr. Danica Purg**, ki je že vrsto let naša članica.

Posvet je obravnaval tri teme. Ključna tema je bila namenjena novi organiziranosti Andragoškega društva Slovenije, saj ugotovljamo, da potrebuje društvo v novem času drugačno, bolj sodobno organiziranost. Tisti, ki poznate dejavnost društva, boste lahko potrdili, da je v več kot tridesetih letih delovanja izjemno prispevalo k razvoju izobraževanja odraslih v Sloveniji. Preko društva so se spletle različne povezave doma in po svetu, ki so doprinesle k njegovi sodobnosti. Pri tem je imela ključno vlogo ena prvih predsednic društva, **dr. Ana Krajnc**. V zadnjih letih se je posebno v raziskovalnem delu na področju andragogike uveljavljal **dr. Zoran Jelenc**, ki smo ga prosili, da je skupaj z **Metko Bahlen**,

takrat še študentko, pripravil raziskavo o asociacijah v izobraževanju odraslih v Evropi. Tako sta tudi skupaj predstavila prvo temo posveta, ki je bila **Organiziranost in delovanje združenj za izobraževanje odraslih** - primerjava modelov v evropskih državah in njihova uporabnost za delovanje ADS.

Po plenarnem delu so se udeleženci razdelili v dve skupini, ki sta ju vodili **dr. Sabina Jelenc Krašovec**, asistentka na Filozofske fakultete v Ljubljani, in **Alenka Grželj**, direktorica Ljudske univerze Koper-Capodistria. Zanimivo je, da sta obe skupini prišli do podobnih zaključkov, da je nujna nova organiziranost društva. Skupščina ADS je na svoji seji sprejela sklep, da imenuje ekspertno skupino, ki bo pripravila model nove organiziranosti društva in osnutek sprememb Pravil ADS. Predlogi bodo posredovani članom, ki bodo na naslednji skupščini odločali o spremembah.

Po živahnem delu v skupinah smo se sestali člani društva na svoji letni skupščini. Po štiriletnem mandatu smo razrešili stare organe upravljanja in izvolili nove. Za predsednico društva je bila ponovno izvoljena **Melita Cimerman**, direktorica Andragoškega zavoda - Ljudske univerze Maribor. V izvršilni odbor društva so bili izvoljeni še naslednji člani: **Štefan Gorše**, vodja izobraževanja Šolskega centra Novo mesto (dolenjska podružnica), **Lilijana Grof**, direktorica Ljudske univerze Murska Sobota (pomurska podružnica), **Alenka Grželj**, direktorica Ljudske univerze Koper (primorska podružnica), **dr. Sabina Jelenc Krašovec**, asistentka na Filozofski fakulteti v Ljubljani (ljubljska podružnica), **Anton Kramarič**, upokojeni učitelj (gorenjska podružnica), **dr. Nives Ličen**, asistentka na Filozofski fakulteti v Ljubljani (primorska podružnica), **mag. Andrej Sotošek**, direktor UPI - Ljudske univerze Žalec (celjska podružnica).

Člani nadzornega odbora so: **Nevenka Črnigoj** (primorska podružnica), **Tomaž Majcen** (mariborska podružnica), **Alojz Sraka** (pomurska podružnica).

V častno razsodišče so bili izvoljeni: **Olga Drofenik** (ljubljska podružnica), **Vesna Dular** (dolenjska podružnica) in **dr. Zoran Jelenc** (ljubljska podružnica).

Drugi dan posveta je bil namenjen dvema aktualnima temama. **Vesna Šimek** iz Arcturja je predstavila temo **Trženje izobraževalnih storitev po internetu**. S svojim sproščenim in svežim nastopom je navdušila prisotne.

Tretja tema je povezana s področjem, ki ji bo Andragoško društvo namenilo še veliko pozornosti, to je **Memorandum Evropske unije o vseživljenjskem učenju**. Temu je predstavila **Olga Drofenik**, namestnica direktorice Andragoškega centra Slovenije.

Ana-Marija Pušnik, ADS

TEDEN VSEŽIVLJENJSKEGA UČENJA

Priložnost za izmenjavo izkušenj

Obisk Tedna učenja odraslih v Veliki Britaniji

NIACE (Nacionalni inštitut za izobraževanje odraslih) je v Veliki Britaniji od 12. do 18. maja letos že desetič organiziral vsakoletno manifestacijo Adult Learners' Week (ALW), katere ime smo v zadnjem času dosledno prevajali kot Teden učenja odraslih. Na prevod je gotovo vplivalo dejstvo, da smo sorodno prireditev v Sloveniji - ko smo jo leta 1996 prvič izpeljali - poimenovali Teden vseživljenjskega učenja in si za cilj postavili širjenje kulture vseživljenjskega učenja.

Naziv (pa tudi model) "Adult Learners' Week" je medtem prevzelo precej drugih držav (npr. Avstralija, Estonija, Jamajka, Južna Afrika, Švedska), nekatere so besedo "learners" zamenjale z "education" (npr. Rusija), tretje pa so za svoje prireditve uporabile manj omejujoč izraz "festival učenja" (npr. Bosna in Hercegovina, Nemčija). Seveda pa ne gre le za različna imena, tudi cilji in vsebine posameznih nacionalnih prireditev (lani jih je bilo okoli 40) se razlikujejo, saj sta ponekod bolj poudarjena ponudba učnih možnosti ter sam proces učenja in/ali izobraževanja, drugod pa so v ospredje postavljeni posamezniki, skupine in institucije, ki so z učenjem dosegle izjemne rezultate.

Prav slednje sem doživela kot prvo temeljno značilnost britanskega Tedna, ko sem se skupaj s predstavniki iz Jamajke, Južne Afrike in Rusije na povabilo NIACE udeležila nekaterih prireditev ALW 2001. Vrnila sem se s pomislekom, ali zanj v bodoče vendarle ne kaže uporabljati dobesednega prevoda, torej "Teden odraslih učencev", ter s priporočilom, da naj izvajalci TVU na nacionalni kot tudi na krajevni ravni še bolj upoštevamo dejstvo, da pomen učenja najučinkoviteje in najprisrčneje zagovarjajo njegovi uspešni udeleženci sami.

Gotovo je najslovesnejši dogodek ALW - tako kot pri nas - slovesno odprtje Tedna ter podelitev priznanj na nacionalni ravni, ta so pri njih namenjena najuspešnejšim skupinam ter najstarejšemu učencu leta. V letošnjem uvodnem govoru je direktor NIACE, Alan Tuckett, poudaril tri cilje te promocijske kampanje: približati učenje posamezniku (kar zadeva prostor, čas in način učenja), izboljšati pismenost in vlagati v temeljne spretnosti ter poudariti pomen neformalnega učenja. Prireditev sta obogatila prispevka dveh najbolj

gledanih televizijskih hiš, BBC in Channel 4. BBC je predstavil novo serijo izobraževalnih oddaj s področja zgodovine ter kampanjo "Becoming WebWise", s katero podpira 10-urno usposabljanje za uporabo interneta. Channel 4 pa je svoj prispevek k ALW 2001 zasnoval v duhu Evropskega leta učenja jezikov ter posnel štiri kratke filme, v katerih je na resničnih primerih prikazano učenje mandarinske kitajščine, nigersčine, češčine in jezika Urdu - štirih od 300 jezikov, ki jih govorijo prebivalci Velike Britanije.

Vloga nacionalnih in regionalnih medijev v ALW je nasploh izredna, pomeni pravzaprav drugo temeljno značilnost ALW v primerjavi s festivali učenja po svetu. Toda tudi medijski prispevki v večini primerov izhajajo iz zgodb dobitnikov priznanj, ki jih v času ALW predvajajo v najbolj gledanem času, obenem pa promovirajo telefonske številke svetovalnih linij, med njimi zlasti "*learndirect*"-ovo.

Podelitve priznanj se množično odvijajo tudi na regionalni ravni, saj je kategorij dobitnikov precej, ene so vezane na neformalno, druge na formalno učenje, tretje pa na pridobivanje znanj in veščin, povezanih z delom. V zadnjem primeru imajo pomembno vlogo sponzorji, ki sofinancirajo nagrade - vaučerje, hkrati pa promovirajo sebe in izobraževalne procese, ki jih kot "učee se organizacije" vpeljujejo v svojih delovnih okoljih. Udeležili smo se še treh takih prireditev, od katerih nas je predvsem odprtje ALW v Walesu opozorilo na še en vidik - angažirano prisotnost političnih predstavnikov na ALW dogodkih. Tako je valižanski Teden na prireditvi v Cardiffu odprla njihova ministrica za izobraževanje in vseživljenjsko učenje, ki se je z javnostjo povezala prek E-foruma, odgovarjala na vprašanja ter zagotavljala, da se bo zavzemala za to, da Wales postane "učee se dežela", kjer bo ta ali ona oblika učenja prisotna v slehernem domu. Zanimivo je bilo tudi njihovo promocijsko gradivo, ki je od najmanjše zloženke do najzajetjše publikacije dvojezično. Nasploh za ALW velja, da je promocijsko gradivo - predvsem koledarji prireditev in predstavitve nagrajencev - regionalno zasnovano in izpeljano.

Tretja temeljna značilnost britanskega ALW je informativno-svetovalna dejavnost, ki do neke mere poteka na vseh prizoriščih Tedna, najbolj neposredno pa prek brezplačnih odprtih telefonov. Že prej omenjena linija z zaščitno znamko "*learndirect*" tako že tretje leto sodeluje v ALW in v tem času beleži izjemno povečano število klicev, sicer pa je odprta vse leto. Imeli smo priložnost obiskati "*learndirect*"-ovo svetovalno pisarno v Leicesteru, ki se je lani priključila leta 1998 ustanovljeni sestrski instituciji v Manchesteru. Obe pisarni, ki skupno zaposlujeta ca 250 svetovalcev, dnevno beležita 2.000 - 3.000 telefonskih klicev (v lanskem ALW se je to število povzpelo na rekordnih 7.000 klicev!). NIACE priporoča vsem izvajalcem ALW, da poskrbijo za vnos njihovih prireditev, pa tudi siceršnjih izobraževalnih programov, v banko podatkov, ki jo za "*learndirect*" upravlja

University for Industry iz Manchestra. Slednja je tudi poglavitni financer dejavnosti "learnirect"-a. Klicna številka 0800 100 900 je objavljena na slehernem promocijskem gradivu, ki zadeva ALW, pa tudi mediji jo izdatno promovirajo, medtem ko se je BBC letos odločil za lastno svetovalno telefonsko linijo.

O pomenu, ki ga pripisujejo informativno-svetovalni dejavnosti, priča dejstvo, da jo je eden od govornikov na podelitvi certifikatov v Ipswichu označil kot "mazivo za izobraževalni proces". Certifikate so prejele organizacije, ki so šle skozi zapleten proces dokazovanja svoje usposobljenosti za učinkovito informiranje, svetovanje in poklicno usmerjanje.

Priložnosti, da si v živo ogledam vsaj delček ALW, ki je letos štel več tisoč prireditve, sem se zelo razveselila, saj je zame pomenila po eni strani možnost pridobivanja idej za naš TVU, po drugi strani pa potrditev pravilnosti in izvirnosti našega dela. Če bi lahko sama načrtovala program našega obiska, bi v njem predvidela več časa za izmenjavo izkušenj s koordinatorji projekta na nacionalni, pa tudi na regionalni ravni. Tako pa formalne priložnosti za to skoraj ni bilo in je bilo treba izkoristiti čas, namenjen potovanju od enega do drugega ALW prizorišča.

V NIACE je za snovanje in organizacijo ALW zadolžena skupina sedmih zaposlenih, ki se vse leto ukvarjajo s to in nekaterimi drugimi, manjšimi promocijskimi kampanjami. Koncept iz leta v leto izboljšujejo, nadgrajujejo ga z lastnimi izkušnjami pa tudi z idejami iz tujine, kjer so se podobne prireditve "prijele". Čeprav je njihov model zastavljen na obeh nivojih: nacionalnem in regionalnem, sem dobila občutek, da je poudarek na slednjem. Način organiziranja je relativno liberalen, ni tako trdne povezanosti med NIACE in regionalnimi koordinatorji ter izvajalci, še zlasti, kar zadeva zbiranje podatkov o prireditvah, njihov zbirni pregled ter kasnejše ovrednotenje Tedna. Na tem področju se je izkazalo, da smo zanje zanimiv sogovornik, saj si želijo vzpostaviti podoben sistem spremljanja projekta na nacionalni ravni, kot se je uveljavil v Sloveniji. Po drugi strani pa sem dobila dragocene informacije o njihovem načinu sodelovanja z regionalnimi koordinatorji, kar bo mogoče koristno uporabiti pri naših prizadevanjih za vzpostavitev mreže koordinatorjev TVU.

Tudi na mednarodni ravni torej velja, da so spoznanja vsake izpeljave Tedna izhodišče za načrtovanje naslednje prireditve. Velja pa tudi, da pri tem projektu nista na mestu zapiranje in ločevanje z namenom ljubosumnega ohranjanja svoje formule za uspeh, saj le prost pretok informacij, izkušenj, znanja in idej na vseh ravneh omogoča uresničevanje osrednjega slogana te manifestacije: učenje je za vse!

mag. Zvonka Pangerc Pahernik, ACS

Novi predsednik Nacionalnega odbora TVU

Nacionalni odbor TVU se je v letošnjem letu prvič sestal

Nacionalni odbor TVU je imel 6. junija prvo sejo v letošnjem letu, ki jo je vodil novi predsednik Odbora, mag. Mirko Zorman, državni sekretar na Ministrstvu za šolstvo, znanost in šport. Sprejeta sta bila poročilo o TVU 2000 in načrt za leto 2001. Dokumenta bo Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport poslalo v obravnavo in sprejem v Vlado. Ob tem ji bo priporočilo, da ponovno prevzame pokroviteljstvo.

Člani so na seji namenili veliko časa vprašanjem, ali smo v petih letih delovanja projekta uresničevali njegovo poslanstvo (v analizi TVU 2000, objavljeni v TVU-Novičkah 4/2000, je opredeljeno v petih točkah) in v koliki meri lahko ocenjujemo prispevek Tedna k razumevanju, vrednotenju, razširjanju zamisli in udejanjanju vseživljenjskega učenja za vse. ACS že vsa leta evalvira dejavnosti v Tednu, in to na obeh ravneh, na državni in krajevni. Za to uporablja dva instrumenta: pisno anketo, ki jo izpolnjujejo vsi izvajalci TVU, in evalvacijska srečanja v mesecu decembru. Kljub temu da anketo vrne komaj 60 - 70% izvajalcev, večina analiziranih kazalnikov nedvoumno potrjuje, da se s prireditvami v Tednu povečuje prepoznavnost in vrednotenje vseživljenjskega učenja. Poleg številčne in vsebinske širitve prireditev ter raznolikosti vrst prireditev na večjo prepoznavnost Tedna in strategije vseživljenjskega učenja najbolj vplivajo prispevki medijev; število prispevkov se je tako v 5 letih povečalo skoraj za 30 krat. Na večjo medijsko odmevnost pa seveda močno vpliva prisotnost oz. obisk uglednih posameznikov na prireditvah.

Mag. Zorman je obljubil, da bo storil vse, kar je v njegovi moči, da bodo predstavniki ministrstev in Vlade s svojo prisotnostjo na prireditvah dokazali lastno zavezanost k spodbujanju učenja za vse. Spodbudil bo tudi večje sodelovanje ostalih sektorjev v Ministrstvu za šolstvo, znanost in šport.

Člani Nacionalnega odbora bodo v svojih okoljih vzpodbudili vse, ki organizirajo prireditve, da z izpolnjeno pisno anketo zagotovijo podlago za pripravo analiz. Preko nastajajočega omrežja koordinatorjev TVU pa bo mogoče uveljavljati boljše spremljanje obiskovalcev prireditev na krajevni in državni ravni.

Nacionalni odbor je sprejel tudi odločitev, da bo povabil k sodelovanju v Nacionalnem odboru še ministrstva za zdravje, okolje in kmetijstvo, ker so to področja, na katerih se odvijajo številne prireditve v času TVU in jih je tudi svetovna konferenca o izobraževanju odraslih (CONFINTEA, Hamburg 1997) opredelila kot ključna za razvijanje aktivnega državljanstva. To je tudi eden od ključnih ciljev vseživljenjskega učenja, ki je postavljen v

Memorandumu Evropske unije o vseživljenjskem učenju, o katerem poteka prav zdaj razprava tudi v Sloveniji. Nacionalni odbor bo predlagal Ministrstvu za kulturo in sindikatom, da zagotovita aktivno udeležbo svojih predstavnikov.

Nacionalni odbor TVU se je ob tej priložnosti zahvalil dr. Zdenku Medvešu, ki je predsedoval Odboru v letih 1999 in 2000, za njegov prispevek k uveljavljanju Tedna kot vseslovenskega praznika učenja.

Olga Drofenik, ACS

Prijavite svoje dejavnosti v Tednu vseživljenjskega učenja 2001 Nekaj koristnih informacij in napotkov

Tudi tokrat izkoriščamo Novičke za to, da vam posredujemo nekaj pomembnih informacij o projektu Teden vseživljenjskega učenja 2001, saj vas bodo prve naslednje TVU-Novičke dosegle šele septembra, ko vam bomo predstavili letošnje dobitnike priznanj ACS za izjemne dosežke na področju izobraževanja odraslih. Tudi z junijsko številko Novičk se od bralcev poslavljamo vse tja do konca avgusta, medtem pa teče rok za **razpis dejavnosti v TVU 2001**, ki se bo **zaključil 3. septembra**, in nanj bi vas radi še enkrat opozorili. To seveda ne pomeni, da bomo v tem času počivali, nasprotno, priprave na letošnji TVU so in bodo v polnem teku. Če vas bo kar koli zanimalo, bomo najzanesljivejši vir informacij sodelavci v projektu TVU, prizadevali pa si bomo, da bo posodobljena in vsebinsko bogata tudi naša spletna stran www.acs.si/tvu. Slednjo bomo do sredine julija prenovili in ji dodali novo razsežnost, ki bo vam in nam bistveno olajšala evidentiranje letošnjih prireditev TVU. Na spletni strani TVU bo namreč **od 10. julija dalje** na voljo možnost **internetne prijave** dejavnosti v TVU 2001, potekala bo v okviru opcije Prireditve³. Če vas bo ta način vnosa svojih podatkov pritegnil, se povežite z nami (kontaktni osebi sva Zvonka Pangerc Pahernik in Alenka Mavsar), da vam bomo dodelili uporabniško ime in geslo. Prireditve, ki jih boste vnesli do 3. septembra, bodo prikazane v tiskanem pregledu prireditev, podatke pa boste lahko dopolnjevali še vse do 10. septembra. Objavljeni bodo v internetnem koledarju TVU 2001, ki je bil na voljo že lani, tik pred začetkom TVU, vendar je ostal relativno neopazhen.

³ Če vam je ljubši klasičen način prijavljanja dejavnosti v TVU, lahko prijavnico naročite v tajništvu Andragoškega centra, snamete pa jo lahko tudi s spletne strani www.acs.si/tvu/aktualno.html.

Internetni koledar TVU (na spletni strani www.acs.si/tvu, prav tako v okviru opcije Prireditve) je za vse izvajalce TVU in za uporabnike interneta pomembna pridobitev, saj bo omogočal zbirni pregled, predvsem pa iskanje prireditev po različnih kriterijih: kraju izpeljave, regiji, vsebini prireditev, imenu izvajalca ipd. Dobljene podatke bo možno tudi natisniti, zato ocenjujemo, da bo internetni koledar zaradi njegove preglednosti in prilagodljivosti uporabniku sčasoma povsem nadomestil tiskanega. Letošnja izpeljava le-tega je ta hip pravzaprav še negotova - zanj še niso zagotovljena zadostna finančna sredstva, pa tudi dilema glede njegove vsebine (zbirni pregled prireditev za vso državo in/ali regionalni koledarji) še ni razrešena.

Internetna prijava dejavnosti v TVU 2001 ter internetni koledar prireditev (na voljo bo ob koncu septembra) sta brez dvoma nadgradnji spletne strani TVU, ki povečujeta njeno funkcionalnost, pa tudi prilagojenost potrebam sodelujočih v projektu in zanimanju najširše javnosti. Dodaten korak v tej smeri je e-forum, ki smo ga letos preimenovali v **TVU-Razpravljalnico** (prej TVU-Klepetalnica). V njej bo lahko obiskovalec postavljajl vprašanja ter izražal svoja mnenja o treh temah: Vse o TVU, Prireditve ACS ter Priznanja ACS. TVU-Razpravljalnica bo odprta od julija dalje in vabimo vas, da jo izkoristite za razreševanje svojih dilem o TVU ter za izražanje svojih mnenj, mi pa se bomo potrudili za čim hitrejši in kakovostnejši odziv.

mag. Zvonka Pangerc Pahernik, ACS

Priznanja ACS

Znani so dobitniki za leto 2001

Komisija za podelitev priznanj Andragoškega centra Slovenije za posebne dosežke pri učenju odraslih v Sloveniji za leto 2001 se je po pregledu vseh predlogov, letos jih je bilo 48, odločila, da bo priznanja podelila naslednjim 14 kandidatom:

- **Priznanja POSAMEZNIKU(CI) za izjemne učne uspehe in bogatitev lastnega znanja:**
Roy Goreya (Brezje), Marjan Račnik (Podvelka), mag. Gojka Pajagič Bregar (Ljubljana), Elizabeta Janota (Prevalje), Janez Mrak (Medvode)
- **Priznanja SKUPINI za izjemne učne uspehe in bogatitev lastnega znanja:**
Študijska skupina "Mediji in novinarstvo" (Ljubljana), Društvo za razvoj podeželja Kapele (Kapele), Društvo keramikov Gaja Postojna (Postojna), ŽKUD Tine Rožanc - folklorna skupina "Veterani" (Ljubljana)

- Priznanja POSAMEZNIKU(CI), SKUPINI, DRUŠTVU, USTANOVI, PODJETJU ali LOKALNI SKUPNOSTI za izjemne strokovne ali promocijske dosežke pri bogatitvi znanja drugih:

dr. Manca Košir (Ljubljana), Melita Cimerman (Maribor), Območna obrtna zbornica Murska Sobota (Murska Sobota), Knjižnica Otona Župančiča Ljubljana (Ljubljana), Občina Žalec, (Žalec).

Čestitke vsem dobitnikom priznanj! Slovesna podelitev priznanj bo 15. oktobra, ob odprtju Tedna vseživljenjskega učenja.

Melanija Končina, ACS

EVROPSKO LETO JEZIKOV

Slovenščina za tujce

Prvi rezultati izvajanja izobraževalnega programa

Program Slovenščina za tujce (objavljen je na spletnem naslovu www.acs.si/programoteka) je javno veljavni izobraževalni program za učenje in preverjanje znanja slovenščine kot drugega/tujega jezika. V veljavo je stopil decembra 2000 (Uradni list RS, št. 113-4698/2000) in je namenjen vsem, ki potrebujejo javno veljavno listino o znanju slovenščine bodisi za opravljanje svojega poklica, za študij v Sloveniji, za pridobitev slovenskega državljanstva...

Program je tristopenjski (stari program Slovenščina za hrvaško/srbsko govoreče je bil enostopenjski, poleg tega je izključeval govorce drugih jezikov), vse tri ravni pa upoštevajo govorca in raven njegove samostojnosti pri sporazumevanju v slovenščini. Na osnovni ravni to pomeni samostojnost pri sporazumevanju v rutinskih nalogah, to je takih, kakršne vsak dan opravljamo zasebno in javno; na tej ravni so bolj poudarjene receptivne jezikovne dejavnosti. Na srednji ravni je govorec samostojen tako pri govornem kot pisnem sporazumevanju, tudi v nepredvidljivih okoliščinah. Na visoki ravni se pričakuje popolna neodvisnost pri rabi jezika. Posebnost programa so natančno določeni standardi znanja za vsako raven posebej, ti pa določajo tiste zmožnosti in znanja, ki naj bi jih posamezniki imeli, da bi se lahko vključili v izobraževalni proces, ga nadaljevali in/ali zaključili – tudi z zunanjim preverjanjem tega znanja. Program je nastal na temelju dolgoletnih izkušenj, v skladu z razvojem stroke in z zahtevami po komunikacijsko usmerjenem učenju jezika in preverjanju jezikovnega znanja. To seveda ne pomeni, da je iz novega programa učenje slovnice izključeno. Prav nasprotno: posameznik, ki se želi vključiti v življenje v sodobni Sloveniji, se mora znati v najrazličnejših govornih položajih, “znajti se” pa pomeni razumeti in biti sposoben tvoriti poljubno število smiselnih – to pa pomeni tudi pravih – besedil. Poznavanje slovnčnih struktur je torej vključeno v jezikovno rabo. V to so tudi usmerjeni cilji programa Slovenščina za tujce, glavni končni cilj programa pa je razvita sporazumevalna zmožnost v slovenščini. Program je torej v tem pogledu sodoben, s tem pa tudi mednarodno primerljiv.

Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik na Filozofski fakulteti v Ljubljani oz. njegov izpitni del (Izpitni center) je od leta 1994 pooblaščen za preverjanje znanja slovenščine in izdajanje javno veljavne listine o znanju slovenščine kot drugega/tujega jezika. Izpit iz znanja

slovenščine je tako mogoče opravljati na treh ravneh – osnovni, srednji in visoki – v skladu s standardi znanja, določenimi v programu Slovenščina za tujce (natančne informacije o izpiti na vseh treh ravneh so na spletnem naslovu www.ff.uni-lj.si/center-slo/index.html). Program sam ne določa meril, po katerih kandidati opravljajo izpit na posamezni ravni, pač pa jih določajo druge institucije, s katerimi Izpitni center sodeluje in ki navadno upoštevajo naše strokovno mnenje. Tako, na primer, za pridobitev slovenskega državljanstva zadostuje znanje na osnovni ravni, za vpis na univerzo je določena srednja raven, za opravljanje nekaterih poklicev pa srednja ali visoka raven (za pridobitev zdravniške licence verjetno visoka – čakamo še odločitev Zdravniške zbornice Slovenije).

In kdo so osebe, ki potrebujejo javno veljavno listino iz znanja slovenščine za uradne (ali kakšne druge) namene? Večinoma, več kot 90%, prihajajo iz dežel nekdanje Jugoslavije. Zanimivo je, da se izvor nekoliko razlikuje po posameznih ravneh: tako jih na osnovni ravni največ (65%) prihaja iz Bosne in Hercegovine, na srednji in visoki ravni pa delež kandidatov iz BiH bistveno manjši (manj kot 10%).

Z novim programom se bo “izkristaliziral” predvsem namen opravljanja izpiti na posameznih ravneh. Statistični podatki do leta 2001 so kazali takšne razmerje: približno 70% za pridobitev državljanstva, 20% za študij, 10% za delo in druge namene. Dosedanji podatki sicer kažejo drugačno razmerje (85% za državljanstvo, 10% za delo, 3% za študij), vendar je treba poudariti, da je od uvedbe programa minilo komaj dobrih šest mesecev in da bo največ kandidatov za vpis na univerzo opravljal izpit na srednji ravni prav v poletnih in prvih jesenskih mesecih (doslej smo ta izpit izvedli le enkrat, udeležilo se ga je 10 kandidatov).

Do konca maja 2001 je tako po novem programu izpit iz slovenščine na vseh treh ravneh opravljal skupno 710 oseb (654 na osnovni ravni, 10 na srednji in 46 na visoki ravni, med slednjimi polovica zdravnikov!), od tega 574 ali 81% uspešno, kar je v primerjavi z izpiti iz aktivnega znanja slovenščine mnogo boljši rezultat. O prednostih in pomanjkljivostih programa je seveda po pol leta še težko govoriti. Natančna primerjava le dveh mesecev (januarja in februarja) lanskega in letošnjega leta pa je pokazala strokovno utemeljenost takšne zasnove preverjanja znanja. Tako je že ta skromni izsek, na primer, pokazal, da je bilo v prvih dveh mesecih leta 2000 kar 40% kandidatov pri preverjanju aktivnega znanja slovenščine neuspešnih (za primerjavo je bilo letos takih le 20%). Oseb, ki so izpit opravljale že prej – v januarju oz. februarju 2000 so ga torej ponavljale že drugič ali večkrat, je bilo kar 28% (v letošnjem letu le 14%), od tega jih je bilo 59% pri ponovnem poskusu neuspešnih (letos je bilo takih le 14%).

Na drugi strani pa so tudi odzivi kandidatov na novi način preverjanja znanja pozitivni. Tako smo med 40 osebami, ki so v prvih mesecih letošnjega leta prvič uspešno opravile

izpit na osnovni oz. srednji ravni, prej pa so bile enkrat ali večkrat neuspešne pri izpitu iz aktivnega znanja slovenščine, opravili kratko anketo, v kateri smo jih povprašali o obeh izpitih. Dobili smo sicer le 14 odgovorov, vendar ti kažejo za testno populacijo verjetno precej tipične rezultate. Vprašani v Sloveniji bivajo od 8 mesecev do 27 let. Večina (13) se jih je slovenščino učila nesistematično, iz okolja, le dva tudi na tečaju, ena oseba pa je v Sloveniji končala poklicno šolo. Slovenščino večinoma rabijo za vsakdanje opravke (12), za pogovore s sosedi in prijatelji (9), manj tudi pri delu (6) in doma (le 2). Kandidati so ocenjevali tudi oba testa, in sicer se jim je večinoma (10) zdel test na osnovni oz. srednji ravni lažji (štirje so se tudi bolje naučili slovensko), saj naloge, ki so jih morali izvesti pri izpitu, opravljajo tudi v vsakdanjem življenju (vseh 14 kandidatov).

Čeprav program Slovenščina za tujce v prvi vrsti kaže poti do znanja slovenščine kot drugega/tujega jezika in prinaša vsebine, s katerimi naj bi bili seznanjeni tujci, ki slovenščino uporabljajo v svojem vsakdanjem življenju, pa pomeni obveznost tudi za vse tiste, ki organizirajo in izvajajo tečaje za tujce kot pripravo na izpite na katerikoli od treh ravni. Za zdaj je izpite na vseh treh ravneh mogoče opravljati edino na Izpitnem centru Centra za slovenščino kot drugi/tuji jezik, na osnovni ravni pa še na 24 pooblaščenih ustanovah po vsej Sloveniji. To seveda pomeni natančno usklajevanje ocenjevalnih meril in ustrezno izobraževanje pooblaščenih izpraševalcev. Prav s tem namenom je Izpitni center od oktobra 2000 do danes pripravil štiri informativne in tri izobraževalne seminarje za učitelje; prvi so bili namenjeni v glavnem tistim, ki kandidate izobražujejo za izpite, drugi pa izpraševalcem na izpitih iz slovenščine na osnovni ravni.

Za dokončne ocene je, kot rečeno, še prezgodaj (navsezadnje tudi program ne more biti dokončen), vendar predstavljeni rezultati verjetno kažejo, da smo na pravi poti.

mag. Ina Ferbežar, Filozofska fakulteta v Ljubljani

Popularizacija slovenščine po svetu

Seminar slovenskega jezika, literature in kulture

Je dvotedenska prireditev, ki jo že od leta 1965 organizira Oddelek za slovanske jezike in književnosti v prvi polovici meseca julija. Namenjena je tujim slavistom, zlasti slovenistom – univerzitetnim učiteljem, znanstvenim delavcem, študentom pa tudi prevajalcem ter

kulturnim in prosvetnim delavcem iz slovenskega zamejstva. Udeležencev je vsako leto do 130 iz približno 25 držav, za tiste s slabšim predznanjem slovenščine pa poteka intenzivni tečaj jezika že teden dni pred uradnim začetkom prireditve.

Namen prireditve je udeležencem predstaviti najnovejša dognanja o slovenskem jeziku, literaturi in kulturi, ki so osredotočena na vsako leto posebej izbrano krovno temo prireditve, ter posredovati in poglobiti njihovo jezikovno znanje in literarno ter kulturnozgodovinsko vedenje. Zato dopoldanski obvezni program, ki vključuje lektorate, predavanja, konverzациjo in izbirne jutranje tečaje, spremlja tudi bogat popoldansko-večerni program: ogled slovenskega filma, gledališke predstave, muzejev, galerij in knjižnic, glasbeni in literarni večeri, okrogle mize, ogledi Ljubljane in celodnevna strokovna ekskurzija v različne dele Slovenije. Udeležencem je dana tudi možnost priprave na izpit in/ali opravljanja izpita iz aktivnega znanja slovenskega jezika na osnovni ali visoki ravni.

Seminar slovenskega jezika, literature in kulture je tako v štirih desetletjih tisočim tujcem predstavil Slovenijo – mnogim je bila to spodbuda za nadaljnje delo s slovenščino in širjenje avtentičnega vedenja o Sloveniji.

Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport, ki prireditve financira, omogoča večini kandidatov udeležbo s štipendijami – le-te so podeljene v tujih državah preko meddržavnih pogodb in sporazumov, neposredno slovenskim zamejskim organizacijam ali jih posameznikom podeli seminarški odbor.

Letošnji 37. seminar slovenskega jezika, literature in kulture, ki poteka od 2. do 14. julija, vodi predsednica Irena Orel, strokovna tajnica pa je Mojca Nidorfer Šiškovič. Krovna tema prireditve je ***Osredje in obrobje v slovenskem jeziku, literaturi in kulturi***, v okviru te teme bodo udeležencem predavanja predstavili ugledni strokovnjaki s slovenskih univerz in drugih institucij: Ada Vidovič Muha predavanje z naslovom *Moč in nemoč slovenskega knjižnega jezika*, Božo Repe *Zakaj slovenska neodvisnost?*, Lojzka Bratuž *Literarna podoba Gorice, mesta ob zahodni slovenski meji*, Miran Hladnik *Ne, na parnas pa že ne!*, Jurij Kunaver *Obrobje in "obrobje" v geografski podobi Slovenije na izbranih primerih*. Celodnevno ekskurzijo bo na predavanju z naslovom *Slovenska Istra kot odprta vrata Slovenije* predstavila Vesna Gomezel Mikolič, Dušica Kunaver bo spregovorila o *slovenskih ljudskih šegah od pomladi do zime*, Vesna Požgaj Hadži in Ina Ferbežar bosta pripravili predavanje z naslovom *Tudi to je slovenščina*, Janja Žitnik bo predavala o *slovenskih izseljenskih piscih in literarnem povratništvu*, Andrej Blatnik o tem, *kdo mori slovenske žanrske pisce*, Matjaž Birk bo spregovoril o *središčnosti obdobja – vlogi časopisa Ilirisches Blatt (Ljubljana, 1819–1849) pri konstituiranju slovenskega*

*literarnega kanona, Cvetka Tóth o volji kot prvobitni sili – qualitas occulta, Jerneja Gros o jezikoslovnih vidikih sinteze slovenskega govora, zaključno predavanje na prireditvi pa bo imela predsednica: Osrednje in obrobno v zgodovini slovenskega jezika (na primeru izzaimenskih okoliščinskih prislovov v knjižnih različicah na prehodu iz 18. v 19. stoletje. V okviru predavanj bosta organizirani tudi dve okrogli mizi, prvo – Slovenščina v Evropi, Evropa v slovenščini – bo vodil Marko Stabej, drugo – Osrednje v narečjesloju, obrobje v jezikosloju pa Vera Smole. Poleg tega bodo udeleženci lahko izbirali med šestimi peturnimi jutranjimi tečaji – Tjaša Miklič bo vodila tečaj *Raba slovenskih glagolskih oblik v luči časovnosti, dobnosti, vidskosti in naklonskosti*, Marija Stanonik o *slovenski folklori v času*, Marko Juvan o *pohodu parodije z obrobja v središče*, Špela Vintar bo pripravila jutranji tečaj *Računalniška orodja za jezikoslovce in prevajalce*, Katjuša Zakrajšek o *slovenskih homonimih in dvojezičnem slovarju*, Vanda Babič pa o *slovenščini med slovanskimi jeziki*. Predavanja in jutranji tečaji so odprtega tipa, zato jih lahko obiskujejo tudi zunanji gostje, ki jih teme zanimajo.*

Dvanajst lektorjev slovenščine bo v skupinah z osmimi do desetimi udeleženci seminarja imelo več kot trideset ur lektorskih vaj; udeleženci z nižjim predznanjem slovenščine bodo imeli dodatne ure iz konverzacije in fonetike, začetniki (približno 25 udeležencev) pa bodo že v predednu prireditve obiskovali intenzivni tečaj jezika in vaje iz fonetike.

V okviru popoldansko-večernega programa letošnjega seminarja bomo udeležencem pokazali NUK in Semeniško knjižnico, jih popeljali na tradicionalne sprehode po Ljubljani – literarnega, kulturnozgodovinskega in umetnostnozgodovinskega, imeli kar nekaj popoldanskih delavnic – o ljudski glasbi (Dušica Kunaver), besedilni zbirki FIDA (Vojko Gorjanc), elektronskih slovarjih (Marko Stabej), ogledali si bomo slovenski film in imeli literarno-glasbeni večer poezije Daneta Zajca v izvedbi igralca Janeza Škofa, organizirali bomo celodnevno ekskurzijo na Primorsko in v Slovensko Istro, zadnji večer pa bomo poslušali koncert Mie Žnidarič. Ogled filma, literarno-glasbenega večera in koncert Mie Žnidarič bomo organizirali skupaj s Poletno šolo slovenskega jezika, ki prav tako poteka v juliju.

Vsako leto odmevnejša seminarska prireditve s svojo zasnovi presega slovenistično stroko, ima velik promocijski učinek ter širi vedenje in znanje o slovenskem jeziku, literaturi in kulturi v tujini. Bogat program, ki ga nudimo udeležencem, učinkovito pripomore k popularizaciji slovenščine v tujini, jih spodbuja k raziskovanju in pisanju v slovenščini in o slovenščini.

dr. Irena Orel, Mojca Nidorfer Šiškovič, Filozofska fakulteta v Ljubljani

DOBA

Spodbujanje odraslih k učenju jezikov

Že nič kolikokrat v tem letu je bilo poudarjeno letošnje Evropsko leto jezikov, ki sta ga Svet Evrope in Evropska unija razglasila z namenom, da se obeleži in poudari evropska jezikovna raznolikost ter da se izboljšajo možnosti za vseživljenjsko učenje jezikov. Aktivnostim na področju spodbujanja učenja jezikov v letu 2001 smo se pridružili tudi na DOBI, Zavodu za izobraževanje Maribor.

Učenje jezikov je na DOBI močno zastopano, večina naših izobraževalnih programov pa je namenjenih odraslim. Zato si prizadevamo z različnimi dodatnimi aktivnostmi spodbuditi njihovo motiviranost za učenje jezikov in jim približati duh vseživljenjskega učenja. Tako smo na DOBI prvi teden v maju, natančneje v čas od 5. do 11. maja 2001, ki je bil v okviru Evropskega leta jezikov poimenovan **Teden odraslih udeležencev jezikovnega izobraževanja**, za naše udeležence in zunanje obiskovalce pripravili vrsto brezplačnih aktivnosti in dejavnosti na področju jezikovnega izobraževanja.

Naši udeleženci so v angleškem jeziku poklepetali z naravnim govorcem o lepotah Južne Afrike. Na delavnici *Kako se učiti tujega jezika* so spoznali nekaj praktičnih poti, kako se lažje lotiti posameznih spretnosti pri učenju tujega jezika, na delavnici *Učimo se tujega jezika po internetu* pa so obiskovalci spoznali, kakšne možnosti nam pri učenju jezikov ponujajo spletne strani. Vsak dan so lahko obiskovalci Dobinih spletenih strani v virtualni *Jezikovni klepetalnici* s profesorji tujih jezikov poklepetali o tem in onem na področju učenja tujih jezikov, bodisi v slovenskem ali tujem jeziku. Ponovno se je izkazalo, kako pomemben je pravi nasvet in temeljito svetovanje pred vključitvijo in izbiro ustreznega jezikovnega programa, zato smo tudi tej aktivnosti namenili posebno mesto. In pika na i: ves teden so bile obiskovalcem in udeležencem Dobe na voljo brezplačne tujejezične revije, ki so jih ponujale naše *Police znanja*. Prav vsak je našel nekaj zase.

Meje našega jezikovnega znanja so tudi meje našega sveta. Ljudi in kulturo lahko bolj cenimo, če razumemo njihov jezik. Zato si moramo prizadevati širiti naša jezikovna obzorja, saj bomo tako prispevali tudi k strpnosti in razumevanju ljudi iz različnih jezikovnih in kulturnih okolij. Z jezikovnim znanjem pa bomo navsezadnje pridobili tudi nove priložnosti za uveljavljanje naše države na kulturnem, socialnem in gospodarskem področju.

Andreja Pignar, DOBA Maribor

Euro šola

Jezikovni študijski krožki

Delo v jezikovnih študijskih krožkih v Euro šoli v Ljubljani poteka letos že peto leto. Namen dela je izpopolniti znanje tujega jezika, osvežiti že znano, uriti se v sproščeni konverzaciji in spoznavati določeno deželo, način življenja v njej, njeno preteklost in sedanost.

Delo poteka v skupinah; zbiranje materiala in podatkov ter študij in proučevanje pa tečejo individualno ali skupinsko, glede na izbrano temo, način dela in pristop k tematiki. Določeno temo lahko mentor, ali pa vodja krožka, poda že vnaprej, tako da že pred začetkom dela, ali pa ob prvem srečanju, povabi člane krožka k skupnemu delu. Člani lahko na začetnih srečanjih tudi sami izberejo temo.

Tudi letošnjih srečanj, tako kot prejšnja leta, se je udeležilo veliko več žena in deklet kot pa predstavnikov močnejšega spola.

Letos so potekali v Euro šoli kar trije jezikovni študijski krožki: francoski in dva italijanska.

Francoski krožek deluje najdlje – letos že peto leto. Po temah v preteklih letih, kot so bile: francoski šanson, Francija in njene pokrajine, dežela skozi stoletja, osebnosti Francije v preteklih časih in danes, so se člani letos odločili za nekoliko drugačen pristop. V okviru naslova Francija, dežela Evropske unije, smo - glede na lastne želje in hotenja - proučevali sedanost in preteklost dežele, znanje in usmeritve članov krožka. Tako smo lahko gradili več na dosedanjem znanju, proučevanje v krožku smo povezali s svojim študijem, s poklicem ali s konjičkom. Pri tem naj omenim, da je večina članov obiskovala študijski krožek že lansko leto. Ker smo se med seboj že poznali, pristop k takemu načinu dela ni bil težak. Tako nas je študent zgodovine z obsežnim referatom o Dreyfusovi aferi seznanil z družbenimi dogajanjem v Franciji ob koncu 19. stoletja, s študentko primerjalne književnosti smo proučevali poezijo Varlaina in Rimbauda, gospa, ki je po stroki ekonomistka, pa nam je predstavila ekonomsko sliko današnje Francije. Konverzacijo v francoščini smo prilagodili določenemu obdobju. Že na prvih naših letošnjih srečanjih, jeseni, smo spoznavali francoska vina; ob martinovem smo prebirali gradivo o življenju svetega Martina; le-ta nas je pripeljal v staro mesto Tours in v pokrajino Touraine z njenimi značilnostmi. V drugem delu leta smo si v prostem času ogledali nekaj filmov o francoskih pokrajinah in mestih. Video kasete smo si izposodili v Francoskem kulturnem inštitutu, kjer imajo bogato knjižnico in pedagoški oddelek. Proti koncu naših letošnjih srečanj smo, v Narodnem muzeju, prisostvovali predavanju o glasbi v srednjem veku. Predavanje nam je obudilo

zanimanje za življenje v srednjem veku. Naš zgodovinar nam je pripravil referat o Templarjih. Delo krožka bomo zaključili z ogledom gledališke predstave. Načrtujemo, da bomo drugo leto povabili k sodelovanju zunanje sodelavce, poznavalce in strokovnjake.

Drugi študijski krožek na šoli je italijanski. Letos deluje tretje leto. Članice krožka so se letos odločile za temo, vzeto iz vsakdanjega življenja, to je italijanska kuhinja in oprema stanovanja. Naslov naše teme je "Saper vivere" (Znati živeti). Tema nudi zelo veliko možnosti za proučevanje in naši referati so te možnosti izrabili. Proučevanja tem, kot so: spoznavanje kuharskih veščin igralka Sofie Loren, pogled v svet barv, odkrivanje njihove narave in učinkovitosti v vsakdanjem življenju ipd., so verjetno zanimiva za marsikoga, ne le za članice našega krožka. Kljub znanju jezika smo že na letošnjih prvih srečanjih, tako kot lani, ugotovili, da nam kakšna jezikovna oblika ali slovnični problem še vedno dela težave, zato smo se v prvem delu srečanj lotili tudi slovnice, proučevali smo pravila in obenem delali vaje. V drugem delu pa smo prebirali krajša besedila sodobnih italijanskih pisateljev. Ustavili smo se ob neznanih izrazih, spoznavali slog pisanja in se v italijanščini pogovarjali o problemu, ki ga je osvetlil avtor. Za sprostitev smo kdaj pa kdaj poslušali plošče z italijanskimi kanconami in se pogovarjali o njihovih besedilih.

Drugi italijanski študijski krožek pa je novost. Je namreč krožek učenja in proučevanja jezika na začetni stopnji. Za razliko od ostalih dveh, ni potekal v učilnicah Euro šole, ampak v prostorih uredništva tednika "Novice" v Domžalah. Člani krožka so si zaželeli učiti jezika na način študijskega krožka, to pomeni bolj sproščeno, s tem pa tudi bolj samostojno in individualno. Kot mentorica sem jim razložila dano snov, nakazala pot k določenemu problemu, potem pa so morali sami prehoditi pot do cilja. Tak način je seveda težji kot običajno delo na jezikovnem tečaju. Od članov krožka in od mentorja zahteva več napora in dela. Na srečo začetna zagnanost ni popustila. Z veliko dobre volje in s potrpežljivostjo smo se naučili začetnih osnov jezika. Urili smo se v izgovorjavi, v pogovoru in, na koncu, že v pisanju preprostih spisov in dialogov. Naučili smo se, kako se najdemo v mestu, na železniški postaji, v trgovini, v restavraciji, na carini, kako pokličemo po telefonu in kako napišemo voščilnico, na preprost način znamo tudi izraziti svoje želje. Meseci naših srečanj so hitro minili in člani obžalujejo, da se je čas tako kmalu iztekel.

Kaja Petre, mentorica študijskega krožka

KOTIČEK JE VAŠ

Andragoško društvo Slovenije

Strokovna ekskurzija v Francijo

Po povsem običajnem, napornem delovnem dnevu in pakiranju na mah smo udeleženci iz severovzhodne Slovenije na prehodu v četrtek, 10. maja, točno ob polnoči, zasedli svoja mesta na avtobusu in se podali novim spoznanjem naproti. Še kratki postanki na Trojanah, v Ljubljani in na Ravbarkomandi, kjer smo pobrali preostale sopotnike, in že smo bili v Italiji. Meje kar naenkrat ne obstajajo več, teoretično bi človek lahko potoval celo brez dokumentov.

Vožnja "tja" je kar prijetna, saj z najbolj dolgočasnimi deli ravninske Italije šoferja opravita ponoči, medtem ko mi še kar udobno zleknjeni lovimo drobce spanca. In potem prva postaja – **Mantova**, manjši kraj, pa vendar smo se dobro uro vozili "gor-dol-naokrog" v brezupnem lovu za parkirnim prostorom. Mantova, nekoč kraj Romeovega izgnanstva, je pravzaprav tipično staro mestece, okupirano od hord turistov. Ob čudoviti cerkvi, njenih freskah in bizarnih relikvijah ter zavetju pred žgočim soncem lahko ponudi še "Ponte Rosso" na osrednjem trgu, nedeljujoče javne sanitarije, angleško govoreče oštirje in ne ravno slab kapučino. In smo že spet na poti v **Cremono**. Tisto Cremono, ki jo ovijajo nežni zvoki violin. In res je osrednji trg, Piazza Duomo, obdan z gručo staromodnih čuvajev tradicije, kjer v tesnih, temačnih delavnicah še vedno ročno izdelujejo violine. No, tudi v Cremoni kuhajo prav dober kapučino.

Precej izmučeni smo zvečer prispeli v svoj "glavni štab" – Hotel Europe Village, izobraževalno namestitveni center, ki stoji tam kot v posmeh zastraženim vilam, ki ga obdajajo. Spoznali smo gostitelja – Frederika in Christopa, ki sta nas, čisto mimogrede, božansko hranila (še vedno sanjam o špinači in beluših), naslednje jutro pa še vodiča, tudi Frederica, ki je sicer prav "fejst" gospod v najboljših letih – razgledan, zanimiv, duhovit - a se med vsemi svojimi dogodivščinami in znanjem številnih tujih jezikov (še) ni uspel naučiti slovensko. Zato ob tej priložnosti izrekam zahvalo predsednici ADS, gospe Meliti Cimerman, ki je vse dni neomajno sedela na tistem, pregovorno neudobnem, sedežu nad šoferjem in nam prevajala.

Frederic nam je predstavil izobraževalni sistem in nekoliko tudi izobraževanje odraslih v Franciji. Iz povedanega lahko sklepam, da odraslim v Franciji ni ravno postlano z rožicami, če so izpadli iz izobraževalnega sistema in se niso dovolj hitro "spametovali". Kasneje v življenju očitno nimajo prav veliko možnosti za drugo priložnost.

Moram priznati, da me **Azurna obala** kot taka ni posebej prepričala. Vse tiste v živo skalo vklesane hiše sicer navdušujejo kot dokaz tega, da človeku ni nič nemogoče, drugače pa ni v njih ali v vsej tisti prenatrpanosti nič očarljivega. Žalostno je, da se navadno Slovenci zavemo in zavedamo čarov domovine šele in samo takrat, kadar se od kod vračamo...

No, razen skal, modrega morja in bolj ali manj znanih osebnosti z debelimi bančnimi računi (čeprav je bil največja zvezda večernega **Monte Carla** oranžen Lamborghini) Azurna obala ponuja tudi kopico priložnosti ljubiteljem kulture. Ogledali smo si **Mattisov muzej** in **dominikansko kapelo**, ki jo je poslikal v pozni starosti v zahvalo za nego v času bolezni; **Picassov muzej v Antibesu** s sicer manj znanimi, a zato nič manj zanimivimi deli iz leta 1946 ter poročno dvorano v **Mentonu**, ki jo je poslikal Jean Cocteau. To me je dokaj presenetilo, saj sem doslej Cocteaua poznala le po njegovem delu pri filmu. No, ker je "naš" Frederic po duši slikar, nam je omogočil vpogled v zakulisje, slikam je dodal dimenzijo.

Posebnost za naše oči in dušo je bilo majhno slikarsko mestece na hribu - **St.Paul de Vence** v **Provansi**, kjer smo občudovali vabeče umetnine. Na **Grasse** nas bodo še nekaj časa spominjali parfumi iz parfumerije Fragonard, kjer nam je prijazna voditeljica razložila, kako nastajajo dišave.

Po treh napornih dneh in nočeh smo se v nedeljo, 13. maja odpeljali proti Sloveniji. V **Genovi**, kjer imajo največji, dobro opremljen akvarij v Evropi, smo se odločili za enourni postanek in si ga, ob pomanjkanju časa, ogledali zares na hitro. Škoda, kajti težko verjetno, da se bo kdo izmed nas podal na dvanajsturno vožnjo do Genove le za ogled akvarija. Če pa – vzemite si čas!

In še čisto za konec: vsem, ki niste šli z nami, je lahko žal. Ampak... dobra novica je, da bo gotovo možnost za popravni izpit! Naslednje leto!

Nina Bravar, Andragoški zavod Maribor – Ljudska univerza

OBVESTILA

Unescov inštitut za izobraževanje

Natečaj za mednarodno nagrado za raziskovalno delo na področju pismenosti

Unescov inštitut za izobraževanje odraslih v Hamburgu razpisuje natečaj za podelitev mednarodne nagrade za raziskovalno (temeljno in aplikativno) delo na področju pismenosti. Slednja je bila na 5. mednarodni Unescovi konferenci o izobraževanju odraslih (CONFINTEA V, 1997) opredeljena kot *“spretnost sama po sebi pa tudi kot sposobnost, ki pomeni temelje vseh nadaljnjih življenjskih spretnosti v sleherni družbi”*.

Možne raziskovalne vsebine so: pristopi in koncepti v pismenosti odraslih, procesi in vsebine usposabljanja, analize politik in strategij, pismenost odraslih in področje dela, vpliv in raba informacijsko-komunikacijskih tehnologij, nove možnosti učenja in poučevanja, povezovanje pismenosti odraslih s sistemi vseživljenjskega učenja...

Predlogi morajo biti analitične narave; odražajo naj nove teoretične in/ali praktične pristope, ki imajo širši domet. Izsledki morajo prispevati k boljšemu razumevanju kompleksnosti, pomena in vpliva pismenosti odraslih v kontekstu vseživljenjskega učenja. Rok za oddajo izvirnega, še ne objavljenega besedila v obsegu ca 100 strani je **31. december 2001**. Predlog mora biti napisan v angleškem, francoskem ali španskem jeziku ter opremljen s ca 6 strani dolgim povzetkom in življenjepisom avtorja. Priložena mora biti še 1 stran besedila v angleščini, ki povzema temeljno raziskovalno zamisel.

Mednarodna komisija bo predložene študije ocenila glede na tri kriterije: tehtnost vsebine (predmet, domet in prenosljivost raziskovanja, kot tudi raziskovalnega pristopa), kakovost metodološkega pristopa ter kakovost besedila. Avtor nagrajene raziskave bo prejel nagrado v višini USD 10.000, podelil mu jo bo generalni sekretar Unesca junija 2001 na slovesnosti v Parizu. Študija bo objavljena v angleškem, francoskem in španskem jeziku.

Predlog pošljite na naslov:

Bettina Bochynek, Unesco Institute for Education, Feldbrunnenstrasse 58, 20148 Hamburg, Germany, e-mail: b.bochynek@unesco.org

Več informacij poiščite na spletni strani: www.unesco.org/education/uie

16. festival turističnih podmladkov

Turizmu pomaga lastna glava

Turistična zveza Slovenije in Zavod RS za šolstvo razpisujeta 16. festival turističnih podmladkov, ki bo 18. in 19. aprila prihodnje leto.

Tema festivala - **Napeljite vodo na turistični mlin** – je povezana z letoma naravne in kulturne dediščine in turizma 2001/2002. Organizatorji pričakujejo izvirne in nevsakdanje zamisli, kako vodo in njen pomen vključiti v turistično ponudbo, torej: kako izkoristiti vodo pri oblikovanju turističnega programa vašega kraja, kako skrbeti za ohranitev vode kot vira življenja in kako jo vključiti v turistično ponudbo kraja ipd.

Raziskovalna naloga, razstava in odrska predstavitev naj bi bile namenjene razvoju turizma

Končne prijave za festival Turizmu pomaga lastna glava bodo zbirali do 18. januarja 2002 na Turistični zvezi Slovenije, Miklošičeva 38, 1000 Ljubljana.

Vsa dodatna pojasnila dobite na Turistični zvezi Slovenije pri Alojzu Šostru, tel.: 01 2312 087 ali 01 4320 409 in na Zavodu RS za šolstvo pri mag. Juriju Smerdelju, tel.: 01 3005 179 ali 041 650 104.

POSVETI, KONFERENCE

ICEF

7. mednarodna konferenca o tehnološki podpori učenju in usposabljanju Berlin, 28. do 30. november 2001

Informacije o konferenci je mogoče dobiti na spletnem naslovu: www.online-educa.com.

NOVOSTI IZ KNJIŽNICE

Bralcem Novičk sporočamo, da bo knjižnica od 16. julija do 12. avgusta 2001 zaprta zaradi dopustov. Želimo vam prijetno počitnikovanje!

Speaking truth to power : research and policy on lifelong learning / ed. by Frank Coffield. Bristol : The Policy Press, 1999. 85 str. (ESRC Learning Society series)

Stein, Sondra: Equiped for the future : content standards : what adults need to know and be able to do in the 21st century. Washington : National Institute for Literacy (NIFL), 2000. 108 str.

Tudor, Ruth: Teaching 20th century women's history . a classroom approach : a teaching pack designed for use in secondary schools. Strasbourg : Council of Europe Publishing, 2000. 133 str.

Understanding learning at work / ed. by David Boud and John Garrick. London ; New York : Routledge, 1999. 238 str.

Williams, Elizabeth: So...you want to teach adults? Scarborough : Pippin, 1996. 128 str. (The Pippin teacher's library)

World Conference on Education for All : monographs. Paris : Unesco, 1991-1992. 3 zv.
Monograph I: Purpose and context. 96 str.
Monograph II: An expanded vision. 89 str.
Monograph III: The requirements. 93 str.

Andersson, Ronnie: The financing of vocational education and training in Sweden : financing portrait. Luxembourg : Office for Official Publications of the European Communities, 2000. 72 str. (CEDEFOP panorama)

Barić, Leo: Curricula for courses and workshops in health promotion and health education. Altrincham : Barns Publications, 1995. 211 str.

Belknap, Martha: Mind body magic : creative activities for any audience. Duluth : Whole Person Associates, 1997. 161 str.

Berlogar, Janko: Managerska etika ali svetost preživetja. Ljubljana : Fakulteta za družbene vede, 2000. 360 str. (Zbirka Znanstvena knjižnica ; 42)

Boreham, N.C.; Lammont, Norma: The need for competencies due to the increasing use of information and communication technologies. Luxembourg : Office for Official Publications of the European Communities, 2000. 61 str. (CEDEFOP panorama)

Brandsma, Jittie; Noonan, Richard; Westphalen, Sven-Age: Transforming the public provision of training: reorganisation or privatisation? : long-term changes in Sweden and the Netherlands. Luxembourg : Office for Official Publications of the European Communities, 2000. 117 str. (CEDEFOP discussion dossier)

Castillo, Juan Jose; Alas-Pumarino, Andres; Santos, Maximiano: Identification, assessment and recognition of non-formal learning in Spain. Luxembourg : Office for Official Publications of the European Communities, 1999. 73 str. (CEDEFOP panorama)

Clark Chambers, Carolyn: Creating a climate for power learning : 37 mind-stretching activities. Duluth : Whole Person Associates, 1997. 138 str.

Elias, John L.: Paulo Freire : Pedagogue of liberation. Malabar : Krieger, 1994. 161 str.

The final frontier : exploring spaces in the education of adults : papers from the 29th Annual Standing Conference on University Teaching and Research in the Education of Adults (SCUTREA), Warwick, 5-7 July 1999 / ed. by Barbara Merrill. Warwick : University of Warwick, 1999. 308 str.

Gavin, Bolton; Heathcote, Dorothy: So you want to use role play? : a new approach in how to plan. Stoke on Trent : Trentham Books, 1187 str.

Gesell, Izzy: Playing along : 37 group learning activities borrowed from improvisational theater. Duluth : Whole Person Associates, 1997. 134 str.

Guggenheim, Eric Fries: AGORA IV : the low-skilled on the European labour market : prospects and policy options : towards a minimum learning platform. Luxembourg : Office for Official Publications of the European Communities, 1999. 78 str. (CEDEFOP panorama)

Hummelsheim, Stefan; Timmermann, Dieter: The financing of vocational education and training in Germany : financing portrait. Luxembourg : Office for Official Publications of the European Communities, 2000. 95 str. (CEDEFOP panorama)

The impact of information and communication technologies on vocational competencies and training : case studies in Italy, France and Spain. Luxembourg : Office for Official Publications of the European Communities, 2000. 54 str. (CEDEFOP panorama)

Majcen, Boris: Indeks cen industrijskih proizvodov pri proizvajalcih. Ljubljana : Zavod Republike Slovenije za statistiko, 200. 38 str. (Razvojna vprašanja statistike ; 11)

Newstrom, John W.; Scanell, Edward E.: The big book of business games : icebreakers, creativity exercises, and meeting energizers. New York (etc.) : McGraw Hill, 1997. 211 str.

Newstrom, John W.; Scanell, Edward E.: The big book of presentation games : wake-em-up tricks, ice breakers, and other fun stuff. New York (etc.) : McGraw Hill, 1997. 211 str.

Oroval, Esteve; Torres, Teresa: The financing of vocational education and training in Spain : financing portrait. Luxembourg : Office for Official Publications of the European Communities, 1999. 82 str. (CEDEFOP panorama)

Rural women in the process of acesion to the European Union : a collection of essays / editor Mojca Pajnik. Ljubljana : Open Society Institute Slovenia, 2000. 192 str.

Seyfried, Erwin; Kohlmeyer, Klaus; Furth-Riedesser, Rafael: Supporting quality in vocational training through networking. Luxembourg : Office for Official Publications of the European Communities, 1999. 71 str. (CEDEFOP panorama)

Shenson, Howard L.: How to develop and promote successful seminars and workshops : the definitive guide to creating and marketing seminars, workshops, classes, and conferences. New York (etc.) : J. Wiley, 1990. 275 str.

Peter Monetti, ACS

Programoteka

javnoveljavni izobraževalnih programov za odrasle

www.acs.si/programoteka

Objavljamo javnoveljavne izobraževalne programe, ki so

- * oblikovani izključno za odrasle
- * na novo oblikovani v skladu z veljavno šolsko zakonodajo ali jim je bila v skladu z novo zakonodajo podaljšana veljavnost

Pripravljamo

TEDEN VSEŽIVLJENJSKEGA UČENJA

15. - 21.10.2001

Na vprašanja odgovarjamo v TVU-Razpravljalnici na spletni strani

www.acs.si/tvu/razprava

Evropsko leto jezikov 2001

MEMORANDUM O VSEŽIVLJENJSKEM UČENJU

SLOVENSKI PREVOD
IZVIRNO BESEDILO
E - JAVNA RAZPRAVA
PREGLED DOGODKOV
KONTAKTNE OSEBE

www.acs.si/memorandum

IZOBRAŽEVALNA PONUDBA ACS

www.acs.si/izobrazevanje

Objavljamo izobraževalne programe, ki jih
za izobraževalce odraslih izvajamo v šolskem letu 2000/2001

- programi temeljnega andragoškega usposabljanja
- programi za razvojne in druge projekte ACS
- specializirani izobraževalni programi
- strokovna, informativna in izobraževalna srečanja

na spletni strani **www.acs.si**

* za tiste, ki se želite izobraževati

* in za tiste, ki sami izobražujete

svetovalni kotiček ACS

Andragoški center Republike Slovenije
Slovenian Institute for Adult Education